

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Αθήνα, 22 Μαρτίου 2016

Ετήσια έκθεση 2015: «η οικονομική κρίση να μη μετεξελιχθεί σε αμφισβήτηση βασικών παραμέτρων του κράτους δικαίου»

«Να μην υπάρξει υποχώρηση στο πεδίο της προστασίας του σκληρού πυρήνα των δικαιωμάτων, ούτε να μετεξελιχθεί η οικονομική κρίση σε αμφισβήτηση των βασικών παραμέτρων του κράτους δικαίου», καλεί ο Αναπληρωτής Συνήγορος του Πολίτη Βασίλης Καρύδης στην έκθεση της Ανεξάρτητης Αρχής για το 2015, την οποία υπέβαλε στη Βουλή των Ελλήνων. *«Η ισχυροποίηση των ανεξάρτητων εγγυητικών θεσμών αποτελεί κρίσιμη παράμετρο για τη μείωση της αβεβαιότητας και ανασφάλειας των πολιτών, προσφέροντας κανόνες και συντεταγμένες λύσεις σε περιπλοκές της καθημερινότητας»*, σχολιάζει στην ίδια έκθεση ο κ. Καρύδης, που εκτελεί χρέη Συνηγούρου από τον Νοέμβριο 2015.

Ο απολογισμός της δράσης του Συνηγούρου του Πολίτη για το 2015 δείχνει τη μεγάλη ανταπόκριση του θεσμού στις ανάγκες της κοινωνίας. Η Αρχή έλαβε φέτος 11.502 αναφορές, ενώ τα ποσοστά επιτυχούς διαμεσολάβησης ξεπερνούν το 80%. Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνουν την εμπιστοσύνη των πολιτών στον θεσμό και υπογραμμίζουν την αναγκαιότητα της παρέμβασής του. Όπως όμως χαρακτηριστικά σχολιάζει ο Αναπληρωτής Συνήγορος του Πολίτη στην έκθεση, *«είναι προφανές ότι αυτή η εγγυητική λειτουργία τέθηκε σε δοκιμασία στις συνθήκες μιας παρατεταμένης κοινωνικοπολιτικής και δημοσιονομικής κρίσης, όπου το συλλογικό αίτημα των πολιτών για κοινωνική δικαιοσύνη γίνεται όλο και πιο ηχηρό, αλλά και η κοινωνική κόπωση όλο και πιο αισθητή»*.

Την χρονιά που πέρασε η Αρχή είχε διαρκή παρουσία στο κοινωνικό γίγνεσθαι, με πληθώρα εξατομικευμένων και δημόσιων παρεμβάσεων που αποσκοπούσαν στην ανεύρεση πρακτικών λύσεων για τη στήριξη των πολιτών στην επαφή τους με την ευρύτερη δημόσια διοίκηση, αλλά και τον σεβασμό των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων τους, την καταπολέμηση των διακρίσεων σε βάρος τους, τα δικαιώματα των παιδιών, την προστασία του περιβάλλοντος. Ασχολήθηκε επίσης συστηματικά με μείζονα ζητήματα όπως η δικαιοκρατική διαχείριση των προσφυγικών/μεταναστευτικών ροών ή οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης στην καθημερινότητα των πολιτών σε γειτονιές της Αθήνας και του Πειραιά.

«Η εμπειρία του απελθόντος έτους υπογραμμίζει εκ νέου το στοίχημα για το κράτος: να κερδίσει την κλονισμένη εμπιστοσύνη των πολιτών ως εγγυητής της ισονομίας και των θεμελιωδών ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, να υπερασπίσει τις κατακτήσεις και τα εγγυητικά ζητούμενα ενός δικαιοπολιτικού πολιτισμού που βασίζεται στα προτάγματα του Διαφωτισμού. Ίσως, ακριβέστερα, ενός αναγκαίου νέου Διαφωτισμού», επισημαίνει ο Αναπληρωτής Συνήγορος του Πολίτη.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αριθμός αναφορών

- Οι αναφορές που κατατέθηκαν στον Συνήγορο το έτος 2015 εμφανίζονται μειωμένες (11.502) σε σχέση με τον αριθμό-ρεκόρ του 2014. Η απότομη αύξηση που παρατηρήθηκε από την έναρξη της κρίσης και ιδίως κατά την τελευταία διετία παρουσιάζει στοιχεία κάμψης, καταδεικνύοντας ενδεχομένως τη μετατόπιση του ενδιαφέροντος των πολιτών στα πάγια ζητήματα της καθημερινότητας.
- Ο ούτως ή άλλως υψηλός, ιδίως κατά τα τελευταία χρόνια, αριθμός αναφορών (γράφημα Α) υποδηλώνει την εμπιστοσύνη των πολιτών στον Συνήγορο αλλά και την ένταση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν στη σχέση τους με τον κρατικό μηχανισμό.
- Για πρώτη φορά το 2015, οι αναφορές που υποβλήθηκαν μέσω διαδικτύου αποτελούν την πλειονότητα (46,33%), έπειτα από 2 χρόνια επιτυχούς λειτουργίας του συστήματος υποβολής web-αναφοράς.

Κακοδιοίκηση και διαμεσολάβηση

- Από τις εντός αρμοδιότητας αναφορές που διεκπεραιώθηκαν εντός του 2015, σε ποσοστό 50,86% διαπιστώθηκε κακοδιοίκηση, δηλαδή η καταγγελία του πολίτη αποδείχθηκε βάσιμη (γράφημα Β).
- Από τις βάσιμες αναφορές, η πλειονότητα (85,12%) επιλύθηκε με τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου (γράφημα Γ).

Πού εντοπίζονται τα προβλήματα των πολιτών

Με βάση τις αναφορές των πολιτών, τα προβληματικά πεδία που φαίνεται να παγιώνονται είναι η κοινωνική ασφάλιση και η φορολογία. Οι φορείς στους οποίους επικεντρώνονται οι αναφορές είναι οι εξής (γράφημα Δ):

- Μεγάλο ποσοστό (31,60%) των προβλημάτων κακοδιοίκησης εξακολουθεί να εντοπίζεται στα ασφαλιστικά ταμεία και σε ΝΠΔΔ που εποπτεύει το Υπουργείο Εργασίας.
- Ακολουθεί η αυτοδιοίκηση (δήμοι και περιφέρειες) με 22,41%, παρουσιάζοντας αυξητική τάση σε σχέση με το 2014.
- Το 15,69% των προβλημάτων αφορούσε το Υπουργείο Οικονομικών, ενώ το 10,29% το Υπουργείο Εσωτερικών.

Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΚΟΝΤΑ ΣΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

- Ο Συνήγορος έθεσε στο επίκεντρο της δράσης του τις καθημερινές συνέπειες της οικονομικής κρίσης σε γειτονιές του λεκανοπεδίου Αττικής, στο πλαίσιο του Προγράμματος «*Αλληλεγγύη και κοινωνικός αποκλεισμός στην Ελλάδα*». Σκοπός της εξόρμησης ήταν η διερεύνηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της υποβάθμισης.
- Τον Δεκέμβριο του 2015 ο Συνήγορος εξέδωσε τον «*Οδηγό Δικαιωμάτων και Παροχών για Ευάλωτες Ομάδες*», με σκοπό την κάλυψη του ελλείμματος πληροφόρησης των μελών ευάλωτων ομάδων σχετικά με τα δικαιώματά τους και τις προβλεπόμενες παροχές.
- Κατά την έξαρση του προσφυγικού προβλήματος, ο Συνήγορος ανέπτυξε επαφές με ομολόγους θεσμούς από άλλες χώρες διέλευσης προκειμένου να οργανωθεί συνεργασία για την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων των προσφύγων και πραγματοποίησε ερευνητικές επισκέψεις σε προσωρινές εγκαταστάσεις προσφύγων.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Το 2015, ο Συνήγορος συνέταξε δύο ειδικές εκθέσεις για θέματα μείζονος σημασίας:

Τέλη κυκλοφορίας και δηλώσεις ακινησίας οχημάτων

Ο Συνήγορος παρουσίασε την εμπειρία του για θέματα όπως η βεβαίωση τελών παρελθόντων ετών, η πώληση αυτοκινήτων χωρίς μεταβίβαση, ο χαρακτηρισμός των τελών ως «αδιαιρέτων», η μη αποδοχή αδειών κυκλοφορίας με την ένδειξη «όχι για κυκλοφορία» για τη θέση των οχημάτων σε ακινησία, η φορολογική διάκριση κατά τον υπολογισμό του ύψους των τελών, τα τέλη βενζινοκίνητων που μετατράπηκαν σε υγραεριοκίνητα και η απαλλαγή λόγω αναπηρίας. Επειδή τα προβλήματα ανάγονται στο παρωχημένο νομοθετικό πλαίσιο και σε αλληλοσυγκρουόμενες ή ανεπαρκείς εγκυκλίους, διατυπώνονται προτάσεις όπως: απόσβεση της δυνατότητας βεβαίωσης με την πάροδο τριετίας, αναλογική επιβολή τελών σε συνάρτηση με τους μήνες κυκλοφορίας, επέκταση του μέτρου της επιβολής τελών με βάση τους ρύπους, αποδοχή αποδεικτικού παραλαβής των πινακίδων κυκλοφορίας για τη δήλωση αναγκαστικής ακινησίας.

Τα δικαιώματα των παιδιών που ζουν σε ιδρύματα

Ο Συνήγορος παρουσίασε τις διαπιστώσεις του για την οργάνωση και λειτουργία των ιδρυμάτων παιδικής προστασίας. Η απουσία ενιαίου πλαισίου και προδιαγραφών λειτουργίας, τόσο για δημόσιες όσο και για ιδιωτικές μονάδες, προκαλεί σοβαρά προβλήματα σχετικά με τη στελέχωση, την τήρηση στοιχείων, αδειοδότηση και πιστοποίηση, τον εξωτερικό έλεγχο και την εποπτεία των μονάδων, τη διασφάλιση του δικαιώματος ενημέρωσης, συμμετοχής και έκφρασης γνώμης των φιλοξενούμενων παιδιών, την επικοινωνία τους με την οικογένεια ή άλλα πρόσωπα εκτός του ιδρύματος και την κάλυψη ειδικών ιατρικών, εκπαιδευτικών ή πολιτισμικών αναγκών τους. Προτείνεται, μεταξύ άλλων: η θέσπιση ελάχιστων εθνικών προδιαγραφών και κώδικα δεοντολογίας, η ενίσχυση του θεσμού της αναδοχής, η σύσταση δομών υποδοχής, αυξημένης υποστήριξης και υποστηριζόμενης διαβίωσης, η ρύθμιση της συνεχιζόμενης υποστήριξης νεαρών ενηλίκων που αποχωρούν από ιδρύματα.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ – ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στην ετήσια έκθεση ενσωματώνονται ακόμη, ως ιδιαίτερες ενότητες, τέσσερις ειδικές εκθέσεις για τις αντίστοιχες **ειδικές αρμοδιότητες** που έχουν ανατεθεί με νόμο στον Συνήγορο στο πλαίσιο της ενσωμάτωσης και εφαρμογής ευρωπαϊκών και διεθνών δεσμεύσεων της χώρας. Πρόκειται για:

- την καταπολέμηση των διακρίσεων (νόμος 3304/2005),
- την ισότητα φύλων στις εργασιακές σχέσεις (νόμος 3896/2010),
- τις επιστροφές αλλοδαπών (νόμος 3907/2011) και
- την πρόληψη βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης (νόμος 4228/2014).

Περιλαμβάνεται επίσης ιδιαίτερη ενότητα για τις δράσεις προώθησης των δικαιωμάτων του παιδιού, στο πλαίσιο ειδικής αρμοδιότητας της Αρχής δυνάμει του νόμου 3094/2003.

Τέλος, στην ετήσια έκθεση καταγράφονται ως ξεχωριστή ενότητα (σελίδες 148-160), κατ' εφαρμογή ρητής νομοθετικής πρόβλεψης, οι **νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις** τις οποίες διατύπωσε ο Συνήγορος κατά το έτος 2015, καθώς και επιλογή από τα διαθέσιμα στοιχεία για την αποδοχή παλαιότερων νομοθετικών και οργανωτικών προτάσεων.

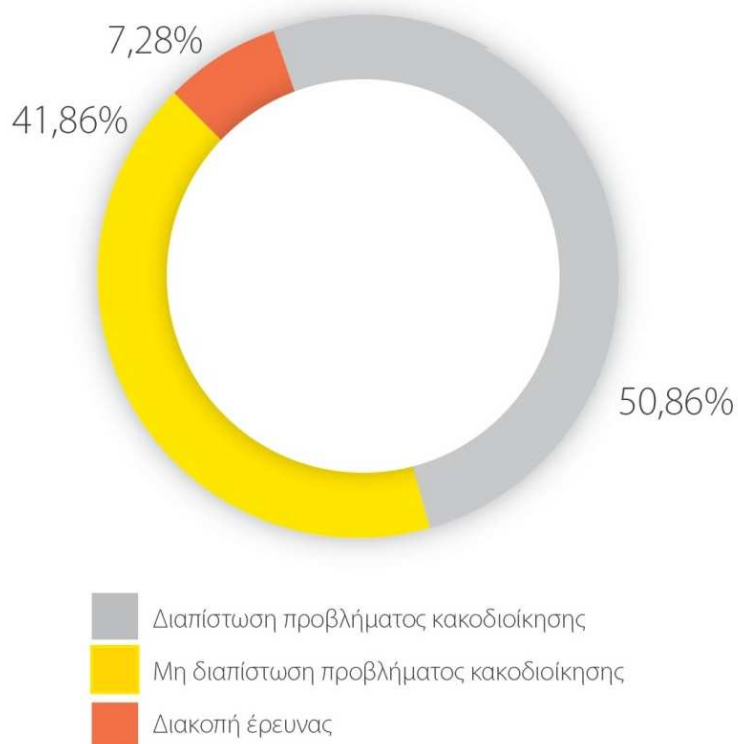
Το πλήρες κείμενο της ετήσιας έκθεσης 2015 βρίσκεται στην ιστοσελίδα www.synigoros.gr.

Περισσότερες πληροφορίες στο Τμήμα Επικοινωνίας:
Πέτρος Ι. Παραγυιός τηλ. 2131306625,
Δημητρία Παπαγεωργοπούλου τηλ. 2131306604.

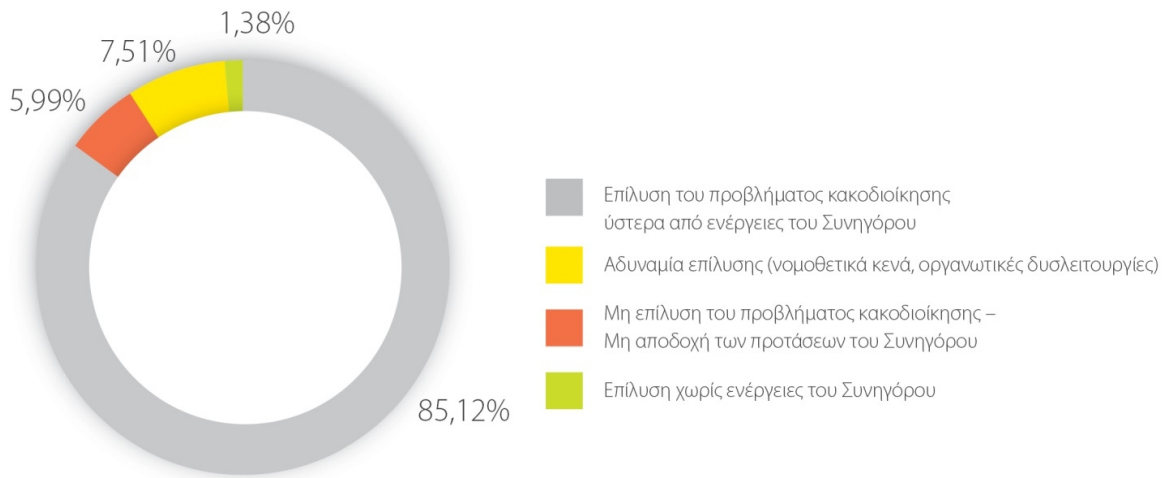
Γράφημα Α΄: Νέες αναφορές 1998-2015

ΕΤΟΣ	ΝΕΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ
1998	1.430
1999	7.284
2000	10.107
2001	11.282
2002	11.762
2003	10.850
2004	10.571
2005	10.087
2006	9.162
2007	10.611
2008	10.954
2009	13.433
2010	13.179
2011	10.706
2012	11.702
2013	14.738
2014	16.339
2015	11.502
ΣΥΝΟΛΟ	195.699

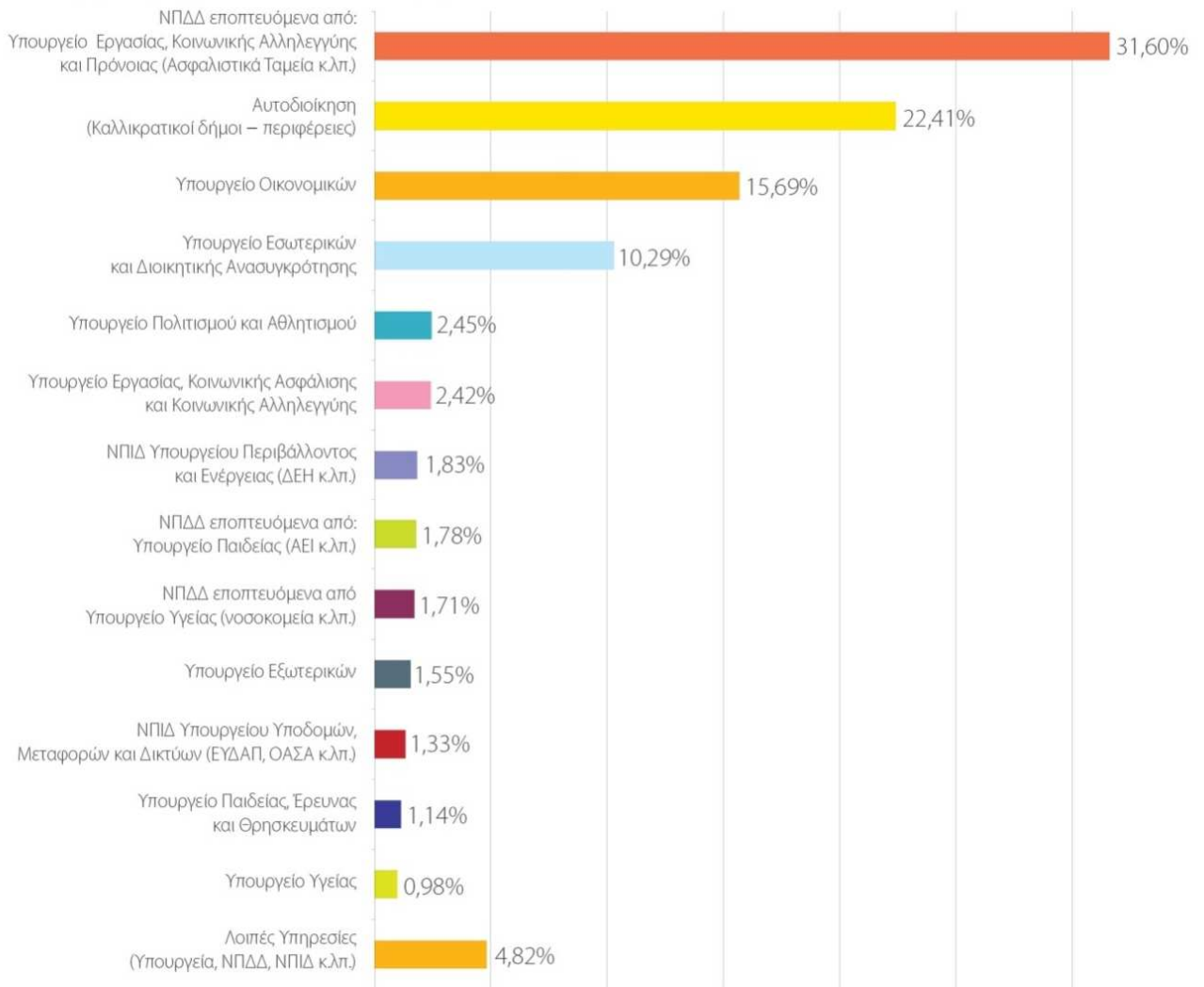
Γράφημα Β΄: Κατανομή των εντός αρμοδιότητας αναφορών που διεκπεραιώθηκαν το 2015

Γράφημα Γ': Έκβαση των βάσιμων αναφορών

Γράφημα Δ': Κατανομή των βάσιμων υποθέσεων ανά φορέα

Θεματικές ενότητες: πεδία παρέμβασης και ενδεικτικές περιπτώσεις

ΟΥΕΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

[σελίδες 28-33]

Ορισμένες συνέπειες της οικονομικής κρίσης αποκτούν χαρακτηριστικά ανθρωπιστικής κρίσης για κάποιες κοινωνικές ομάδες. Ο Συνήγορος συνοδεύει τις παρεμβάσεις του με επιχειρήσεις ενημέρωσης, επιδιώκοντας να πληροφορήσει αλλά και να πληροφορηθεί για νέα πραγματικά προβλήματα που οι πολίτες είναι πιθανό να μη βρίσκουν τρόπο να τα θέσουν υπόψη του.

Περίθαλψη ανασφάλιστων ανηλίκων

Μετά από αναφορές για προβλήματα πρόσβασης ανασφάλιστων αλλοδαπών ανηλίκων με σοβαρά προβλήματα υγείας σε υπηρεσίες υγείας, ο Συνήγορος επισήμανε την ανάγκη να λαμβάνεται υπόψη κατά προτεραιότητα η υλοποίηση του δικαιώματος κάθε παιδιού στην υγεία, ανεξάρτητα από το καθεστώς διαμονής του ή την ασφαλιστική ικανότητα του γονέα του. Σε συγκεκριμένη περίπτωση, ο Συνήγορος διασφάλισε την πρόσβαση του ανηλίκου σε απολύτως αναγκαίες ιατρικές υπηρεσίες με βάση την επίκληση οικονομικής αδυναμίας του γονέα, που τέθηκε προς εξέταση από αρμόδια κοινωνική υπηρεσία. Σε άλλη περίπτωση, ο Συνήγορος έδωσε οδηγίες σε ισοδουλοεξαρτώμενη έφηβη σχετικά με τη δυνατότητα ιατροφαρμακευτικής της κάλυψης παρά την απώλεια της ασφαλιστικής ικανότητας των γονέων της.

Ελλιπής ενημέρωση ευάλωτων ασφαλισμένων

Ασφαλισμένος κρίθηκε πρόσκαιρα ανίκανος για εργασία λόγω σοβαρής ψυχικής ασθένειας. Το ασφαλιστικό Ταμείο ΤΑΠ-ΔΕΗ δεν ενημέρωσε τους οικείους του ότι θα μπορούσε να επιστρέψει στην εργασία και να υποβάλει αίτηση επανεξέτασης στην αρμόδια υγειονομική επιτροπή. Με παρέμβαση του Συνηγόρου, δρομολογήθηκε η έκδοση απόφασης για αναδρομική συνταξιοδότησή του. Σε παρεμφερή περίπτωση, ασφαλισμένος του ΟΑΕΕ δεν ήταν σε θέση, λόγω σοβαρών προβλημάτων υγείας, να εκτιμήσει τις ενέργειες στις οποίες έπρεπε να προβεί, προκειμένου να αιτηθεί τη συνταξιοδότησή του λόγω αναπηρίας ή γήρατος, παρά το γεγονός ότι είχε συμπληρώσει από το 2009 τις απαιτούμενες προϋποθέσεις ασφαλιστικού χρόνου και ηλικίας. Με παρέμβαση του Συνηγόρου, ο ΟΑΕΕ κίνησε τη σχετική διαδικασία.

Στεγαστική επιδότηση

Ο Δήμος Αθηναίων, προκειμένου να παρατείνει τη χορήγηση επιδόματος στεγαστικής συνδρομής, ζήτησε από τη δικαιούχο να προσκομίσει διαζευκτήριο ενώ εκείνη βρίσκεται σε διάσταση και ο σύζυγός της διαμένει στο εξωτερικό εδώ και 35 χρόνια. Με παρέμβαση του Συνηγόρου έγινε τελικά δεκτό ότι η οικονομική αδυναμία της δικαιούχου μπορούσε να αποδειχθεί με άλλους τρόπους.

Πρόστιμα σε βάρος ανέργων για μη καταβολή κομίστρου

Οι μακροχρόνια άνεργοι αντιμετώπιζαν σοβαρή δυσκολία να ανταποκριθούν στην καταβολή του κομίστρου στα συγκοινωνιακά μέσα και συχνά επιδείκνυαν την κάρτα ανεργίας τους προκειμένου να τύχουν της επιείκειας των ελεγκτών. Ο Συνήγορος ζήτησε την αναθεώρηση των πολιτικών ελεύθερης μετακίνησης για ειδικές ομάδες πληθυσμού, προκειμένου να συμπεριληφθούν οι άνεργοι. Μετά την παρέμβαση αυτή, οι εγγεγραμμένοι στα μητρώα του ΟΑΕΔ απαλλάσσονται της καταβολής κομίστρου στα δημόσια μέσα μαζικής μεταφοράς, ενώ διαγράφονται διοικητικά πρόστιμα που τους έχουν επιβληθεί για μη καταβολή κομίστρου ακόμη και αν έχει εκκινήσει η διαδικασία βεβαίωσης και είσπραξής τους.

Κοινωνικό Τιμολόγιο

Η οικονομική κρίση έχει δυσχεράνει τη λειτουργία φορέων που παρέχουν δωρεάν υπηρεσίες φιλοξενίας, φροντίδας και αρωγής σε πρόσωπα που αδυνατούν να διαβιούν αυτόνομα. Ο Συνήγορος πρότεινε την επέκταση του κοινωνικού τιμολογίου και σε άλλες κατηγορίες καταναλωτών πέραν των οικιακών, ιδίως στις δομές φιλοξενίας των αναγνωρισμένων φιλανθρωπικών κοινωφελών ιδρυμάτων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που απευθύνονται σε ευάλωτες κατηγορίες πολιτών. Η πρόταση έγινε αποδεκτή, πλην όμως τα ορισθέντα όρια κατανάλωσης ήταν μικρότερα από αυτά των δικαιούχων του Κοινωνικού Οικιακού Τιμολογίου. Έτσι ο Συνήγορος πρότεινε την αναπροσαρμογή των ορίων και η πρότασή του αυτή είχε ως αποτέλεσμα τη θέσπιση συστήματος κλιμακούμενης έκπτωσης.

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

[σελίδες 34-41]

Το προσφυγικό και το μεταναστευτικό ζήτημα προσέλαβαν κατά το 2015 πρωτόγνωρες διαστάσεις, λόγω εξωγενών εξελίξεων αλλά και λόγω ενδημικών διοικητικών ή νομοθετικών αδυναμιών. Ο Συνήγορος υπενθυμίζει ότι ορθολογική, τελικά, διαχείριση είναι μόνον η δικαιοκρατική διαχείριση. Ζητούμενο παραμένει η μεταχείριση ανθρώπων και όχι η διαχείριση στατιστικών, ο χειρισμός των προβληματικών καταστάσεων με σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των εγγυήσεων του κράτους δικαίου.

Διαχείριση μεταναστευτικών ροών στα νησιά

Ο Συνήγορος είχε επισημάνει την έντονα αυξητική τάση της εισόδου μεταναστών και προσφύγων ήδη από το 2014 και είχε ζητήσει να αντιμετωπιστεί άμεσα η ελλιπής στελέχωση και υπολειτουργία των υπηρεσιών πρώτης υποδοχής. Οι εθελοντικές προσφορές αδυνατούν να υποκαταστήσουν την ευθύνη της Πολιτείας για την κάλυψη των στοιχειωδών αναγκών διαβίωσης των ανθρώπων και τη μέριμνα για τα δικαιώματά τους. Τον Ιούνιο του 2015 κλιμάκια του Συνηγόρου επισκέφθηκαν νησιά πρώτης γραμμής σε ρυθμούς εισόδου, και διαπίστωσαν ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες για την υποδοχή και διαχείριση των παράτυπα εισερχομένων από τα θαλάσσια σύνορα της χώρας στην καλύτερη περίπτωση αδυνατούσαν να αντεπεξέλθουν εγκαίρως στις ροές που δέχονταν και στη χειρότερη εφάρμοζαν ένα μικρό μόνο μέρος από τις διαδικασίες. Τους επόμενους μήνες, όταν οι εισοδοί στα νησιά προσέλαβαν εκρηκτικές διαστάσεις, η Πολιτεία έλαβε κάποια μέτρα, στην κατεύθυνση και των προτάσεων του Συνηγόρου.

Άδειες εργασίας αιτούντων άσυλο

Αλλοδαποί αιτούντες άσυλο, τελούντες υπό καθεστώς επικουρικής προστασίας ή κάτοχοι άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, αδυνατούσαν να λάβουν αρχική προσωρινή άδεια εργασίας λόγω των περιοριστικών προϋποθέσεων που ορίζουν οι διατάξεις του προεδρικού διατάγματος 189/1989. Με παρέμβαση του Συνηγόρου τροποποιήθηκε το καθεστώς χορήγησης άδειας εργασίας στους κατόχους καθεστώτος επικουρικής προστασίας, οι οποίοι πλέον εντάσσονται στην ίδια κατηγορία με τους πρόσφυγες. Για τις λοιπές κατηγορίες ατόμων ο Συνήγορος ενημερώθηκε ότι προωθείται νομοθετική ρύθμιση με σκοπό να διευκολυνθεί η πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας.

Ταξιδιωτικά έγγραφα σε ανήλικα τέκνα προσφύγων

Ο Συνήγορος παρενέβη προκειμένου να χορηγηθούν ταξιδιωτικά έγγραφα σε νήπιο τέκνο αναγνωρισμένης πρόσφυγα, γεννημένο στην Ελλάδα εκτός γάμου. Η Υπηρεσία Ασύλου απαιτούσε την προσκόμιση συναίνεσης του άλλου γονέα ή εισαγγελικής εντολής για να πεισθεί ότι η οικογένεια είναι μονογονεϊκή. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η υπηρεσία όφειλε να αρκестεί στη ληξιαρχική πράξη γέννησης, στην οποία αναγραφόταν η μητέρα ως μόνος γονέας. Η Υπηρεσία Ασύλου προχώρησε στην έκδοση του εγγράφου.

Άδειες διαμονής ιρακινών

Πολίτες Ιράκ, κάτοχοι διαβατηρίων που δεν αναγνωρίζονται από την Ελλάδα, αντιμετώπιζαν προβλήματα κατά τη διαδικασία αρχικής χορήγησης ή ανανέωσης των αδειών διαμονής τους, καθώς αιτήματα έκδοσης νέων διαβατηρίων δεν μπορούσαν να διεκπεραιωθούν από την Πρεσβεία του Ιράκ στην Αθήνα λόγω μη επαρκούς τεχνολογικού εξοπλισμού. Με παρέμβαση του Συνηγόρου, τα Υπουργεία Εσωτερικών και Εξωτερικών συμφώνησαν ότι οι εν λόγω άδειες διαμονής θα επικολλώνται σε Φύλλο Ενιαίου Τύπου μέχρι να εξομαλυνθεί η κατάσταση στο Ιράκ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

[σελίδες 42-51]

Η προσκόλληση των ασφαλιστικών φορέων στο γράμμα του νόμου, η πλημμελής εφαρμογή του ισχύοντος κοινωνικοασφαλιστικού πλαισίου αλλά και η ανεπαρκής ενημέρωση των πολιτών για τα δικαιώματά τους καταλήγουν συχνά στην απώλεια ασφαλιστικών και κοινωνικών παροχών.

Αναδρομική ασφάλιση λόγω αναδρομικής μονιμοποίησης μετά από δικαστική απόφαση

Ασφαλισμένη, ενώ είχε μονιμοποιηθεί αναδρομικά με δικαστική απόφαση, αντιμετώπιζε πρόβλημα με την αναδρομική της ασφάλιση κατά το διάστημα που απασχολήθηκε ως ωρομίσθια εκπαιδευτικός, διότι το

αρμόδιο υποκατάστημα ΙΚΑ θεώρησε ότι απαιτείτο η έκδοση Πράξης Επιβολής Εισφορών για το συγκεκριμένο διάστημα, θέτοντας όμως ζήτημα παραγραφής λόγω παρέλευσης δεκαετίας από την κρίσιμη περίοδο απασχόλησης. Με παρέμβαση του Συνηγόρου, το ΙΚΑ δέχτηκε τελικά ότι το δικαίωμα της αιτούσας στην αναδρομική ασφάλιση γεννήθηκε με την έκδοση της δικαστικής απόφασης.

Ασφαλιστικός συνυπολογισμός ημερών απεργίας

Αίτημα υπαγωγής σε ασφαλιστικό φορέα απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι ο αιτών δεν συμπλήρωνε κατά το προηγούμενο εξάμηνο 150 μέρες ασφάλισης, λόγω συμμετοχής του σε απεργία. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η απουσία υποχρέωσης καταβολής μισθού, και κατά συνέπεια εισφορών κατά τη διάρκεια της απεργίας, δεν αναιρεί την ιδιότητα του μισθωτού ούτε συνεπάγεται διάρρηξη του ασφαλιστικού δεσμού. Στη συνέχεια, με υπουργική απόφαση ορίστηκε ότι οι μέρες απεργίας συνυπολογίζονται για τη συμπλήρωση των ημερών ασφάλισης που απαιτούνται για την άσκηση του δικαιώματος επιλογής ασφαλιστικού φορέα.

Απώλεια αναδρομικών συντάξεων πέραν τριετίας από τη συνταξιοδοτική πράξη

Εξαιτίας καθυστερήσεων οφειλόμενων αποκλειστικά στις αρμόδιες για την έκδοση και καταβολή συντάξεων υπηρεσίες, πολίτες απώλεσαν τις αναδρομικές τους αποδοχές που υπερέβαιναν την τριετία καθώς δεν επιτρέπεται η χορήγηση αναδρομικών συντάξεων πέραν της τριετίας από την πρώτη ημέρα του μήνα στον οποίο εκδίδεται η συνταξιοδοτική πράξη. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι ο περιορισμός της αναδρομικότητας χορήγησης συντάξεων δεν μπορεί να συνδέεται με τυχαία και απρόβλεπτα γεγονότα εκτός του πεδίου επιρροής του ενδιαφερομένου. Το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους ενημέρωσε τον Συνήγορο ότι η άποψή του έγινε δεκτή και ότι οι επίμαχες διατάξεις θα τροποποιηθούν.

Μονάδες αιμοκάθαρσης

Σοβαρές δυσλειτουργίες παρουσιάστηκαν σε μονάδες αιμοκάθαρσης λόγω αλλαγής του συστήματος προμήθειας φίλτρων τεχνητού νεφρού χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες των ασθενών. Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου, παρατηρείται αισθητή βελτίωση της κατάστασης αφού πλέον η πλειονότητα των νοσοκομείων λαμβάνει υπόψη τον πίνακα προδιαγραφών όπως συστήνεται από την ειδική επιστημονική επιτροπή, ελαχιστοποιώντας τις πιθανές ανεπιθύμητες ενέργειες των ακατάλληλων φίλτρων για συγκεκριμένους ασθενείς. Ωστόσο το πρόβλημα δεν έχει οριστικά επιλυθεί σε εθνικό επίπεδο, αφού παρατηρούνται καθυστερήσεις στη διενέργεια του εθνικού διαγωνισμού για την προμήθεια φίλτρων.

Συμμετοχή σε νοσήλια ιδιωτικής κλινικής

Ιδιωτική κλινική αύξησε ανατιολόγητα τη συμμετοχή ασθενούς στα νοσήλια. Με παρέμβαση του Συνηγόρου ο ΕΟΠΥΥ διενήργησε έλεγχο, το πόρισμα του οποίου διαπίστωσε αδικαιολόγητη οικονομική επιβάρυνση στους ασφαλισμένους και προβλήματα στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Κατόπιν τούτου, η κλινική κλήθηκε για εξηγήσεις και αναμένεται η επιβολή κυρώσεων. Ωστόσο, στο πόρισμα αναδείχθηκε η έλλειψη θεσμικού πλαισίου για ειδικές αυστηρές ποινές για την παράβαση καταχρηστικών χρεώσεων ασφαλισμένων και για τη δυνατότητα επιστροφής των αχρεωστήτως καταβληθέντων χρημάτων σε αυτούς χωρίς να απαιτείται η προσφυγή στη δικαιοσύνη.

Παρουσία γονέων σε ιατρικές πράξεις που αφορούν τα παιδιά τους

Στο πλαίσιο της αποστολής του για τα δικαιώματα του παιδιού, ο Συνήγορος εξέτασε αναφορές με θέμα την απομάκρυνση των γονέων κατά τη διενέργεια αιμοληψίας ή άλλων απλών ιατρικών πράξεων σε ανήλικους, πρακτική που δεν συνάδει με την αρχή της προστασίας του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού εν όψει του κινδύνου πρόκλησης έντονου άγχους ή μείωσης της ικανότητας συνεργασίας. Επικαλούμενος και προτάσεις της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, ο Συνήγορος εισηγήθηκε την ενσωμάτωση, στα ιατρικά πρωτόκολλα, οδηγίας για ενθάρρυνση της παρουσίας των γονέων, υπό την προϋπόθεση ότι αυτή δεν αποκλείεται από τη φύση της πράξης, δεν προκαλεί πραγματικά προσκόμματα στη συγκεκριμένη περίπτωση ή δεν προσκρούει στην επιθυμία του ίδιου του παιδιού ανάλογα με την ωριμότητά του. Το Κεντρικό Συμβούλιο Υγείας συμφώνησε με τις θέσεις του Συνηγόρου.

Αποκλεισμός αλλοδαπών από παιδικές εξοχές

Σε πρόσκληση των Παιδικών Εξοχών του Δήμου Αθηναίων, αποκλείονταν τα αλλοδαπά παιδιά χωρίς πλήρη νομιμοποιητικά έγγραφα. Επικαλούμενος τον Κώδικα Μετανάστευσης, βάσει του οποίου οι ανήλικοι αλλοδαποί εγγράφονται στα σχολεία και συναλλάσσονται με δομές κοινωνικής μέριμνας ακόμη

και με ελλιπή δικαιολογητικά, ο Συνήγορος απήρθε παρατηρήσεις και προτάσεις στον Δήμο, οι οποίες έγιναν αποδεκτές για εφαρμογή την προσεχή χρονιά.

Αποκλεισμός από παιδικούς σταθμούς λόγω προβλημάτων υγείας

Μετά από αναφορές για αποπομπή παιδιών από δημοτικούς παιδικούς σταθμούς, λόγω καθυστέρησης ελέγχου σφιγκτήρων ή αλλεργίας σε συγκεκριμένα τρόφιμα, ο Συνήγορος διαμεσολάβησε με οργανωτικές προτάσεις προκειμένου να διασφαλίζεται τόσο η ομαλή λειτουργία του σταθμού όσο και η υγεία και ασφάλεια του παιδιού. Οι διοικήσεις των σταθμών συμμορφώθηκαν με τις συστάσεις του Συνηγόρου.

ΕΡΓΑΣΙΑ

[σελίδες 52-57]

Στην παρούσα συγκυρία αναδείχθηκε ακόμη πιο έντονα η αναγκαιότητα να υποστηριχθούν οι άνεργοι, να ενισχυθεί η απασχόληση και να διευκολυνθεί η κατοχύρωση και άσκηση επαγγελματικών δικαιωμάτων, τα οποία προσκρούουν σε διαχρονικές διοικητικές δυσλειτουργίες ή προκαταλήψεις.

Συμμετοχή απολυθέντων σε πρόγραμμα ενίσχυσης ΟΑΕΔ

Απολυθέντες από κλωστοϋφαντουργική επιχείρηση εντάχθηκαν σε πρόγραμμα ενίσχυσης του ΟΑΕΔ. Ακολούθησε η έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης που αναγνώριζε την ακυρότητα των απολύσεων, χωρίς όμως η επιχείρηση να καταβάλει τους μισθούς υπερημερίας ή να τους επαναπροσλάβει. Η Διοίκηση του ΟΑΕΔ κάλεσε την τοπική υπηρεσία να ανακαλέσει τις ενισχύσεις που είχε καταβάλει και να καταλογίσει σχετικά χρέη στους ασφαλισμένους για την τακτική επιδότηση. Ο Συνήγορος επισήμανε στον ΟΑΕΔ ότι οι αποφάσεις έγκρισης των τακτικών επιδοτήσεων ανεργίας παρέμειναν νόμιμες και μετά την έκδοση των δικαστικών αποφάσεων οπότε δεν θα έπρεπε να ανακληθούν. Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου, ο ΟΑΕΔ διατήρησε τις αποφάσεις επιδότησης.

Εκπρόθεσμες αιτήσεις για επίδομα ανεργίας

Αίτημα άνεργης για χορήγηση επιδόματος τακτικής ανεργίας απορρίφθηκε ως εκπρόθεσμο, μετά την παρέλευση της νόμιμης προθεσμίας από την τελευταία της εργασία από την οποία απολύθηκε λόγω πρόσκαιρης ανικανότητας και χορήγησης σύνταξης αναπηρίας. Ο Συνήγορος απευθύνθηκε στον ΟΑΕΔ, όπου εκκρεμούσε ένσταση της ενδιαφερόμενης, και υποστήριξε ότι θα έπρεπε να της χορηγηθεί το επίδομα ανεργίας, επισημαίνοντας ότι η ασθένειά της αποτελούσε νόμιμο λόγο επιμήκυνσης της αποσβεστικής προθεσμίας. Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου εγκρίθηκε η χορήγηση του επιδόματος.

Προσλήψεις του προγράμματος «Άθληση για Όλους»

Μετά από αναφορά για καθυστέρηση έναρξης των προγραμμάτων «Άθληση για όλους» σε συγκεκριμένο δήμο, διαπιστώθηκε ότι η καθυστέρηση οφειλόταν στη μη έγκαιρη δημοσίευση της απαιτούμενης υπουργικής απόφασης. Με παρέμβαση του Συνηγόρου, η ΓΓΑ δεσμεύτηκε ότι στο μέλλον θα ληφθεί κάθε δυνατό μέτρο ώστε να ενημερωθούν τα χρονοδιαγράμματα, ενώ ο δήμος ενημέρωσε τον Συνήγορο ότι θα καταβληθεί προσπάθεια να ισχύσουν οι οκτάμηνες συμβάσεις των εργαζομένων. Ήδη για το έτος 2015-2016 οι προθεσμίες τηρήθηκαν κανονικά και τα προγράμματα «Άθληση για όλους» ξεκίνησαν έγκαιρα.

Εξόφληση εισφορών σε εμπορικά επιμελητήρια

Εταιρείες αντιμετώπισαν την άρνηση του Γενικού Εμπορικού Μητρώου να παρέχει τις υπηρεσίες του, με την αιτιολογία ότι οφείλονται επιμελητηριακές συνδρομές. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι οι υπηρεσίες εμπορικού μητρώου, όπως καταχωρίσεις πράξεων και έκδοση πιστοποιητικών, πρέπει να παρέχονται ανεξαρτήτως τυχόν οφειλής επιμελητηριακών συνδρομών, οι οποίες μπορεί να αναζητούνται διά της νομίμου οδού από το επιμελητήριο. Σύμφωνα με την άποψη αυτή του Συνηγόρου ήταν και η σχετική γνωμοδότηση του ΝΣΚ, η οποία μετά την αποδοχή της κατέστη υποχρεωτική για τα επιμελητήρια.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

[σελίδες 58-68]

Η υλοποίηση περιβαλλοντικής πολιτικής, ιδίως σε συνθήκες κρίσης, απαιτεί λειτουργική νομοθέτηση, εγγήγορη της Διοίκησης και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό. Οι ίδιες συνθήκες οξύνουν ιδιαίτερα την

κατάσταση στα νησιά, για τα οποία έχει ιδιαίτερη σημασία η διαφύλαξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και η μη υπέρβαση της φέρουσας ικανότητάς τους. Ο μετασχηματισμός των νησιών σε μονοσήμαντους τουριστικούς προορισμούς, η συρρικνωμένη αντίληψη επιχειρηματικότητας χωρίς όραμα και οι εντεινόμενες ανθρωπογενείς δραστηριότητες, στις οποίες πλέον συγκαταλέγονται και οι προσφυγικές ροές, καθιστούν επιτακτική την προώθηση και ολοκλήρωση έργων περιβαλλοντικών υποδομών.

Οι δασικές υπηρεσίες

Η λειτουργία των δασικών υπηρεσιών, από την οποία εξαρτάται η προστασία και διατήρηση του δασικού πλούτου της χώρας, εξακολουθεί να πάσχει. Ζητήματα καθυστέρησης στις διαδικασίες έκδοσης πράξεων χαρακτηρισμού εκτάσεων, στη σύνταξη δασικών χαρτών και στην κατάρτιση δασολογίου, καθώς και ζητήματα λειτουργίας και ελλιπούς στελέχωσης δασαρχείων, συγκρότησης και λειτουργίας των Επιτροπών Εξέτασης Αντιρρήσεων Δασικών Χαρτών, ταλανίζουν πολίτες και υπηρεσίες. Το 2015 ο Συνήγορος έθεσε και πάλι σε συνολική βάση το ζήτημα της μη συγκρότησης και λειτουργίας των επιτροπών αυτών, με έναυσμα αναφορά για αντιρρήσεις κατά των δασικών χαρτών Κηφισιάς που εκκρεμούν από το 2012.

Η εφαρμογή της νομοθεσίας περί αυθαιρέτων κατασκευών και οι κατεδαφίσεις

Τον Συνήγορο απασχόλησαν οι συνεχείς παρατάσεις των προθεσμιών για τη νομιμοποίηση αυθαιρέτων, καθώς και η εφαρμογή νόμων με τους οποίους επιτράπηκε η νομιμοποίηση οικοδομικών παρεμβάσεων. Παράλληλα, η υλοποίηση των κατεδαφίσεων συναντά συνεχή προσκόμματα, ιδίως ελλείπει υλικοτεχνικής υποστήριξης. Σύμφωνα με αναφορά, παρά τη βεβαιούμενη περαιώση της διαδικασίας τακτοποίησης αυθαιρέτου στον Δήμο Ερμιονίδας και ενώ η συγκεκριμένη κατασκευή πληρούσε τις προϋποθέσεις εκτέλεσης των εργασιών αποπεράτωσης με βάση υφιστάμενη έγκριση της αρμόδιας Πολεοδομίας, η Εφορεία Αρχαιοτήτων υποστήριξε ότι το ακίνητο εμπίπτει σε ζώνη προστασίας κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου και δεν ενέκρινε την αποπεράτωση. Σε άλλη περίπτωση, ενώ η διαδικασία υπαγωγής αυθαίρετης κατασκευής στο Πόρτο Ράφτη έχει περαιωθεί, η Πολεοδομία αρνείται να προχωρήσει στη διαγραφή προστίμων ισχυριζόμενη ότι πρέπει να αναμείνει δικαστική απόφαση για το ύψος των προστίμων. Ο Συνήγορος θεωρεί ότι, σύμφωνα με τον νόμο, ανείσπρακτα βεβαιωθέντα ποσά προστίμων ανέγερσης και διατήρησης διαγράφονται μετά την ολοσχερή εξόφληση του ενιαίου ειδικού προστίμου. Τέλος, στο πεδίο των κατεδαφίσεων αυθαιρέτων κατασκευών εξακολουθεί να υφίσταται σημαντική κωλυσιεργία οφειλόμενη στην έλλειψη πόρων, μέσων και συνεργασίας των υπηρεσιών. Τον κανόνα επιβεβαιώνει η μόνη κατεδάφιση αυθαίρετης κατασκευής με κατάληψη κοινόχρηστου χώρου από κατάσταση υγειονομικού ενδιαφέροντος στην Κηφισιά, η οποία πραγματοποιήθηκε με καθυστέρηση μεγαλύτερη της δεκαετίας.

Η διαχείριση της δημόσιας και η προστασία της ιδιωτικής περιουσίας

Η δημόσια περιουσία γίνεται συχνά αντικείμενο επιβουλής, στο μέτρο που δεν υφίστανται ενεργοί μηχανισμοί προστασίας με καταγραφή, έλεγχο και συνακόλουθες κυρώσεις. Προβλήματα διαχείρισης της δημόσιας περιουσίας από τους ΟΤΑ εμφανίζονται σε αναφορά για καταπάτηση δημοτικής έκτασης στα Ιωάννινα και παρακράτησή της με αντάλλαγμα ιδιωτική έκταση ιδιοκτησίας του καταπατητή, ενώ στην καταπατηθείσα έκταση λειτουργεί παράνομα πτηνοτροφική μονάδα. Ο Συνήγορος υποστήριξε ότι η εγκατάσταση των μονάδων αυτών θα πρέπει να γίνεται με γνώμονα τα χωροταξικά κριτήρια, την τήρηση των προδιαγραφών λειτουργίας σε σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος και τη δημόσια υγεία. Στον αντίποδα, η προστασία της ιδιωτικής περιουσίας πρέπει να υποβοηθείται από το σύγχρονο εργαλείο της κτηματογράφησης. Η προστασία του δικαιώματος ιδιοκτησίας κατά την υλοποίηση δημόσιων έργων, εν προκειμένω τμήματος εθνικής οδού, προσκρούει στην αδυναμία έγκαιρης προβολής αντιρρήσεων στο σχεδιασμό της χάραξης της οδού, αφενός ελλείπει κτηματολογίου και αφετέρου λόγω μη δημοσιοποίησης της χάραξης πριν την έγκρισή της ή κατά το στάδιο της προμελέτης. Με αυτό το δεδομένο, ο Συνήγορος προκρίνει ότι πρέπει είτε να συντάσσεται κτηματολογικό διάγραμμα κατά το στάδιο χάραξης της οδού, στις περιπτώσεις που δεν έχει ολοκληρωθεί η κτηματογράφηση στο πλαίσιο του Εθνικού Κτηματολογίου, είτε να γίνεται ανάρτηση της προτεινόμενης χάραξης επειδή η σύνταξη κτηματολογικού διαγράμματος ενδέχεται να έχει αυξημένο κόστος. Σε κάθε περίπτωση, ορισμένες από τις επιπτώσεις στις ιδιοκτησίες θα πρέπει να περιλαμβάνονται στη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

Απαλλοτριώσεις

Το ζήτημα της μη συντέλεσης των απαλλοτριώσεων λόγω μη καταβολής της ορισθείσας αποζημίωσης, εξακολουθεί επί σειρά ετών να απασχολεί τον Συνήγορο. Η μη χρηματοδότησή τους από το Πράσινο

Ταμείο, ένας από τους σκοπούς του οποίου ήταν ακριβώς αυτός, εντάσσεται στην άτονη δράση του Ταμείου και τη σημαντική μείωση των διαθέσιμων πόρων του, συνεπάγεται ωστόσο ένταση της παρατηρούμενης αδράνειας των υπηρεσιών και περαιτέρω επιβάρυνση των ιδιοκτητών. Ο Συνήγορος, με γνώμονα την απλοποίηση διαδικασιών και την εξοικονόμηση πόρων, προτείνει τη διοικητική αναγνώριση δικαιούχων αποζημίωσης και για τις απαλλοτριώσεις λόγω ρυμοτομίας, κατ' αναλογία με τη διοικητική αναγνώριση των δικαιούχων αποζημίωσης απαλλοτρίωσης για δημόσια έργα. Η λύση αυτή, εφόσον λειτουργήσει με ασφάλεια δικαίου, θα παρακάμψει την πολυέξοδη και χρονοβόρα δικαστική αναγνώριση, η οποία πολλές φορές επιβαρύνει οικονομικά με ποσά πολλαπλάσια της επιδικασθείσας αποζημίωσης, αυξάνει τον όγκο της δικαστηριακής ύλης και επιβαρύνει τη διοικητική λειτουργία των ΟΤΑ.

Προστασία της βιοποικιλότητας

Παρά την έκδοση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης με στόχο την εφαρμογή της Οδηγίας 2009/128/EK για την προστασία του ανθρώπου και του περιβάλλοντος, το οποίο αφορούσε την ενημέρωση του κοινού για τα δηλητηριασμένα δολώματα και την έκδοση σχετικής εγκυκλίου και οδηγιών, ο Συνήγορος υποστηρίζει ότι πρέπει να ισχύσει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης με κατάλληλη νομοθετική κατοχύρωση, ώστε όλες οι υπηρεσίες, συνεργαζόμενες ομαλά, να δρουν σύμφωνα με συγκεκριμένα πρωτόκολλα και σαφείς αρμοδιότητες, εναρμονίζοντας τις πρακτικές τους με το ισχύον εσωτερικό και ευρωπαϊκό δίκαιο.

Διαχείριση απορριμμάτων και περιβαλλοντική αποκατάσταση πρώην ΧΑΔΑ

Αναφορές από νησιωτικές περιοχές για τη διαχείριση απορριμμάτων, αναδεικνύουν τη χρονοβόρα και δύσκολη εφαρμογή των υφιστάμενων Περιφερειακών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων. Η στρατηγική διαχείριση απορριμμάτων θα έπρεπε να έχει έως στόχο την ελαχιστοποίηση της παραγωγής τους. Η φιλόδοξη απαίτηση για αυξημένα ποσοστά ανακύκλωσης και διαλογής στην πηγή, μπορεί να επιτευχθεί ταχύτερα από τους νησιωτικούς πληθυσμούς. Επιτακτική είναι και η αναγκαιότητα αποκατάστασης των υπαρχόντων ακόμη ΧΑΔΑ για τους οποίους έχουν επιβληθεί βαρύτατα πρόστιμα. Ειδικά στα μικρά νησιά η διαχείριση των απορριμμάτων αντιμετωπίζει περισσότερα πρακτικά προβλήματα. Ενδεικτικά αναφέρεται καταγγελία για καύση απορριμμάτων σε ΧΑΔΑ ευρισκόμενο εντός προστατευόμενης περιοχής σε μικρό νησί, πιθανόν λόγω αυτανάφλεξης, κυρίως κατά τους θερινούς μήνες. Ο Συνήγορος ζήτησε τη σύγκληση Κλιμακίου Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος, το οποίο διενέργησε αυτοψίες και επέβαλε διοικητικές κυρώσεις για παράβαση περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Για τον καθορισμό του προστίμου, συνεκτιμήθηκε η ένταξη του δήμου σε δράση χρηματοδοτούμενη από το ΕΣΠΑ για την αποκατάσταση του χώρου, καθώς και η προώθηση δράσεων ανακύκλωσης, δεματοποίησης και αποστολής απορριμμάτων σε ΧΥΤΑ άλλου νησιού μέχρι την ολοκλήρωση των απαιτούμενων έργων και εγκρίσεων λειτουργίας ΧΥΤΥ. Ενώ αποτελεί θετική εξέλιξη η δρομολόγηση κατασκευής του ΧΥΤΥ ως έργου περιβαλλοντικής υποδομής, το χρονοβόρο της όλης διαδικασίας παρατείνει την υποβάθμιση του ευαίσθητου φυσικού περιβάλλοντος.

Διαχείριση αστικών λυμάτων

Αναφορά για τη διαχείριση αστικών λυμάτων μικρού νησιού μέσω συστοιχίας απορροφητικών βόθρων ανέδειξε το πρόβλημα της έλλειψης ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης. Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου διενέργησε αυτοψία, προέβη σε δειγματοληπτικούς ελέγχους και εισηγήθηκε την επιβολή διοικητικών κυρώσεων. Ο δήμος διαχειριζόταν έως σήμερα τα αστικά του λύματα με σύστημα τριών βόθρων, ήδη όμως εξέφρασε την πρόθεσή του να προχωρήσει και στην κατασκευή αποχετευτικού δικτύου με την τεχνική υποστήριξη της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, τόσο στη χωροθέτηση οικοπέδου παραλαβής και επεξεργασίας λυμάτων, όσο και στη δημιουργία αποχετευτικού συστήματος. Οι νησιωτικοί οικισμοί, στην προσπάθειά τους να διαχειριστούν τα αστικά τους λύματα, μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη διαθέσιμη τεχνογνωσία που τους επιτρέπει να εφαρμόζουν αποκεντρωμένα και ευέλικτα συστήματα διαχείρισης και επεξεργασίας λυμάτων, με ή χωρίς την κατασκευή δικτύων αποχέτευσης.

Λατομικές και μεταλλευτικές δραστηριότητες

Ιδιαίτερος οχληρές και με υψηλό κίνδυνο βίαιης αλλοίωσης του φυσικού περιβάλλοντος και του τοπίου είναι οι μεταλλευτικές και λατομικές δραστηριότητες που συχνά απαντούν στο νησιωτικό τόξο του Αιγαίου. Μετά από παρέμβαση του Συνηγόρου για λειτουργία λατομείου εντός προστατευόμενης περιοχής σε μικρό νησί, υποβλήθηκε σχέδιο συμμόρφωσης ενώ η Επιθεώρηση Μεταλλείων Νοτίου Ελλάδος και η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου δεσμεύθηκαν για τη συστηματική παρακολούθηση της σύννομης λειτουργίας του λατομείου. Ο Συνήγορος επισήμανε τη σημασία που έχει η οριοθέτηση του προς εκμετάλλευση χώρου

με ευδιάκριτα και ευκρινή ορόσημα προς αποφυγή παράνομων επεκτάσεων της δραστηριότητας και η συνεπής προσπάθεια τήρησης των περιβαλλοντικών όρων προκειμένου να επιτευχθεί ικανοποιητική αποκατάσταση των εξοφλημένων βαθμίδων και επαναφορά του χώρου στην προτεραια κατάσταση.

Καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος

Η ηχορύπανση από τη λειτουργία καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος δοκιμάζει τα όρια της φέρουσας ικανότητας των νησιών. Παραδοσιακοί οικισμοί, τόποι ιστορικοί και φυσικού κάλλους, με ιδιαίτερο χαρακτήρα και αρχιτεκτονική και πλούσια πολιτιστική ζωή, μέσω της άμετρης αδειοδότησης καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος οδηγούνται σε σταδιακή υποβάθμιση και αλλοίωση της φυσιογνωμίας τους. Σε περιπτώσεις αναφορών για συστηματική ηχορύπανση, ο Συνήγορος καλεί τις δημοτικές και αστυνομικές αρχές να συμβάλουν στη σύννομη λειτουργία των καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, καθώς και στην άσκηση της διακριτικής ευχέρειας που παρέχεται στη δημοτική αρχή, ενώ ο ουσιαστικός υγειονομικός έλεγχος οφείλει να προηγείται της αδειοδότησης. Ο Συνήγορος έχει προτείνει, οι εισηγήσεις των αρμόδιων υπηρεσιών για ανάκληση αδειών λειτουργίας ή μουσικών οργάνων να έχουν χαρακτήρα σύμφωνης (όχι απλής) γνωμοδότησης που θα δεσμεύει το αποφασίζον όργανο. Τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος αποτελούν ένα από τα πιο απαιτητικά πεδία δράσης της αυτοδιοίκησης, όπου δοκιμάζονται οι δυνατότητές της για περιφρούρηση της νομιμότητας.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΡΑΤΟΥΣ – ΠΟΛΙΤΩΝ

[σελίδες 69-78]

Ξεχώρισαν τα ζητήματα φορολόγησης της κατοχής ακίνητης περιουσίας, σε συνδυασμό με προβλήματα που ανακύπτουν κατά τη φορολόγηση εισοδήματος αλλά και την είσπραξη δημόσιων εσόδων για λογαριασμό τρίτων ή τη λήψη μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης. Επιπλέον παραμένουν ανενεργές διατάξεις που προβλέπουν εναλλακτικούς, πέραν της καταβολής χρημάτων, τρόπους εξόφλησης φόρου, ενώ ενδημούν φαινόμενα κακοδιοίκησης και παρερμηνείας διατάξεων από εισπρακτικές υπηρεσίες.

Διαγραφή ΕΤΑΚ

Κάτοικος αλλοδαπής πώλησε ακίνητα και προσκόμισε τα σχετικά συμβόλαια στη ΔΟΥ Κατοίκων Εξωτερικού. Ωστόσο, τα ακίνητα αυτά συνέχιζαν έκτοτε να επιβαρύνονται με τους αντίστοιχους φόρους ακίνητης περιουσίας. Με παρέμβαση του Συνηγόρου, διαγράφηκαν οι επίμαχες φορολογικές επιβαρύνσεις. Σε άλλη περίπτωση, εκδόθηκαν εκκαθαριστικά σημειώματα ΕΤΑΚ 2009 και ΦΑΠ 2010-2012 σε όνομα θανούσης και οι κληρονόμοι υπέβαλαν αίτημα διαγραφής των οφειλών. Ο Συνήγορος υποστήριξε ότι η έννοια του φορολογούμενου ταυτίζεται με εν ζωή άτομο που έχει ικανότητα δικαίου, και ζήτησε να διασφαλιστεί ότι τα ίδια ακίνητα δεν υφίσταντο διπλή φορολόγηση. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν επανεκκαθαρίσεις και διαγράφηκε ο φόρος που είχε επιβληθεί στο όνομα της θανούσης.

Διακοπή επιτηδεύματος

Συνιδιοκτήτης ταξί, προχώρησε σε διακοπή εργασιών έπειτα από νομότυπη πώληση του μεριδίου του. Εντούτοις του καταλογίστηκε τέλος επιτηδεύματος νομικών προσώπων επειδή ο νέος ιδιοκτήτης δεν είχε προβεί στην ολοκλήρωση των αναγκαίων διατυπώσεων προκειμένου να καταχωριστεί το όχημα στο όνομά του. Ο Συνήγορος έπεισε την οικεία ΔΟΥ ότι ο αναφερόμενος έχει ήδη από πολλού χρόνου αποχωρήσει από την κοινωνία προσώπων σε βάρος της οποίας έχει καταλογιστεί το συγκεκριμένο τέλος επιτηδεύματος, και το ζήτημα διευθετήθηκε.

Επιστροφή κατασχεθέντων ποσών σύνταξης

Το ΙΚΑ συνέχιζε επί τετράμηνο να παρακρατεί αυξημένο ποσό από τη σύνταξη ασφαλισμένης, ακόμη και μετά την εκ του νόμου αύξηση του ακατάσχετου ορίου, ενώ δήλωνε αδυναμία σε αίτημά της να επιστραφούν τα επιπλέον παρακρατηθέντα λόγω καθυστέρησης στην ενημέρωση του μηχανογραφικού του συστήματος. Τα κατασχεθέντα ποσά είχαν ήδη αποδοθεί στη ΔΟΥ, η οποία αρχικώς απάντησε ότι η πολίτης ήταν οφειλέτης του Δημοσίου και συνεπώς τα χρήματα τα οποία είχαν κατασχεθεί δεν ήταν αχρεώστητα αλλά μέρος των οφειλών της, οπότε δεν μπορούσαν να επιστραφούν. Ο Συνήγορος υποστήριξε ότι τα χρήματα αυτά καλύπτονταν από το ακατάσχετο όριο, το οποίο είχε τεθεί προς προστασία των οικονομικά ασθενέστερων πολιτών. Εντέλει, η ΔΟΥ αποδέχθηκε το επιχείρημα του Συνηγόρου και επέστρεψε τα χρήματα που είχαν παρακρατηθεί στο τετράμηνο διάστημα.

Καταλογισμός προστίμου ΚΟΚ σε κληρονόμο

Ο Δήμος Αθηναίων απέρριψε αίτημα διαγραφής προστίμου ΚΟΚ, το οποίο αφορούσε παράβαση τελεσθείσα από τον αποβιώσαντα πατέρα του αναφερόμενου. Ωστόσο τα διοικητικά πρόστιμα για παραβάσεις που δεν επέφεραν ζημία του Δημοσίου αποτελούν αμιγείς ποινές σε χρήμα και δεν φέρουν αποζημιωτικό αλλά προσωποπαγή χαρακτήρα, οπότε αποσβέννυνται με τον θάνατο του καταδικασθέντος και δεν είναι δυνατόν να εκτελεστούν σε βάρος των κληρονόμων του. Με παρέμβαση του Συνηγόρου, ο δήμος προέβη τελικά στην απαλλαγή του κληρονόμου από το πρόστιμο.

Τέλος Ακίνητης Περιουσίας σε κλειστό ακίνητο με συντελεστή επαγγελματικής στέγης

Δήμος επέβαλε αναδρομικά δημοτικά τέλη, δημοτικό φόρο και ΤΑΠ σε κλειστό, μη ηλεκτροδοτούμενο άνω της πενταετίας ακίνητο, υπολογίζοντάς τα με συντελεστή επαγγελματικής στέγης, καθώς το ακίνητο κατά την τελευταία ηλεκτροδότηση χρησιμοποιείτο ως τέτοια. Οι αναφερόμενοι προσκόμισαν όλα τα αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία προέκυπτε ότι το συγκεκριμένο ακίνητο ήταν και είναι οικία και ως τέτοια δηλώνεται στην αρμόδια ΔΟΥ, έτυχε δε για ένα χρονικό διάστημα να εκμισθωθεί ως επαγγελματική στέγη, ενώ τα τελευταία χρόνια, για τα οποία και καταλογίστηκαν τα επίμαχα ποσά, παρέμενε κλειστό και μη ηλεκτροδοτούμενο. Η παρέμβαση του Συνηγόρου, για τον επανυπολογισμό των οφειλόμενων ποσών με βάση τον συντελεστή που αντιστοιχεί στις κατοικίες, έγινε δεκτή.

Τέλη ταφής ετεροδημότη

Δήμοι συνεχίζουν να διεκδικούν από μη δημότες, δικαιούχους χρήσης υπηρεσιών κοιμητηρίων, μέχρι και τριπλάσιου ύψους τέλη για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση επιβολής, σε δικαιούχο χρήσης οικογενειακού τάφου σε δήμο της Αττικής, επιπλέον τέλους για την ταφή σε αυτόν της σορού της μητέρας του, η οποία είχε γεννηθεί και διέμενε στον εν λόγω δήμο όλη της ζωή ως δημότης, πλην των τελευταίων 8 ετών. Με την αιτιολογία ότι κατά τη στιγμή του θανάτου της η θανούσα ήταν ετεροδημότης, ο δήμος απαίτησε και έλαβε επιπλέον τέλη για την ταφή της ως ετεροδημότη. Ο Συνήγορος παρενέβη υποδεικνύοντας στη δημοτική αρχή ότι τα τέλη για την απόκτηση ή χρήση δικαιώματος οικογενειακού ή τριετούς χρήσης τάφου, καθώς και για παροχή άλλων υπηρεσιών, όπως χρήση οστεοφυλακίων ή καθαριότητα, έχουν εκ του νόμου ανταποδοτικό χαρακτήρα και δεν επιτρέπεται να επιβάλλονται για άλλους λόγους, όπως η εξοικονόμηση χώρου ή η ενίσχυση των εσόδων των δήμων. Ο δήμος ανταποκρίθηκε επιστρέφοντας τα επιπλέον τέλη.

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΙ Ο ΝΟΜΟΣ

[σελίδες 79-85]

Τα πεδία συνάντησης του νόμου με την προσωπική κατάσταση των ανθρώπων, ιδίως τα πολιτικά δικαιώματα, η προσωπική ελευθερία και η έννομη προστασία της προσωπικότητας, χαρακτηρίζονται από αίσθηση ιδιαίτερης κρισιμότητας, καθώς εκεί κρίνονται πολιτειακές επιλογές αλλά και θεμελιώδη δικαιώματα. Στα θέματα αυτά ο Συνήγορος συχνά συναντά καταστάσεις δοκιμασίας του κράτους δικαίου.

Καθορισμός ιθαγένειας ισραηλίτη

Έλληνας ισραηλίτης, κάτοικος άλλοτε Ισραήλ και ήδη Ισπανίας, κατέθεσε το 2006 αίτηση καθορισμού ιθαγένειας. Λόγω μεταβίβασης της αρμοδιότητας αλλά και ανεπάρκειας των σχετικών αρχείων, η πράξη καθορισμού δημοσιεύτηκε μόλις κατά το τέλος του 2014 και μόνο μετά από παρέμβαση του Συνηγόρου, ο οποίος στη συνέχεια συνέβαλε στην ολοκλήρωση της δαιδαλώδους διαδικασίας έκδοσης σειράς πιστοποιητικών σε συνεργασία μεταξύ δύο προξενείων και αποστολής τους στο Ειδικό Ληξιαρχείο, στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας-Θράκης και στον Δήμο Θεσσαλονίκης. Η παρέμβαση του Συνηγόρου ήταν αναγκαία για τη συνεργασία των υπηρεσιών αλλά και προκειμένου να μην αναζητούνται εκ νέου έγγραφα τα οποία είτε είχαν ήδη κατατεθεί είτε δεν ήταν καν απαραίτητα. Τέλος, χρειάστηκε να διευκρινίσει ο Συνήγορος στο προξενείο ότι δεν υπάρχει κώλυμα έκδοσης διαβατηρίου για κάποιον που μόλις ανακτά την ελληνική ιθαγένεια και δεν έχει ακόμη καν κληθεί για κατάταξη.

Επανεξέταση υπόθεσης πλαστότητας εγγράφων ανηλίκου

Η Πρεσβεία της Ελλάδας στο Ισλαμαμπάντ, έπειτα από πολυετή εκκρεμότητα, αρνήθηκε να επικυρώσει πιστοποιητικά ανηλίκου αλλοδαπού, αναγκαία για την κτήση ιθαγένειας, χωρίς μάλιστα να ενημερωθεί

σχετικά ο ενδιαφερόμενος. Η Πρεσβεία αμφισβήτησε το γεγονός της γέννησης του ανηλίκου στο Πακιστάν και έθεσε ζήτημα παραποίησης στοιχείων στο δημοτολόγιο του τόπου γέννησής του. Στις επανειλημμένες οχλήσεις του Συνηγόρου για συνεργασία, προκειμένου να τεκμηριωθούν οι παραπάνω εκτιμήσεις ή να επανεξεταστεί το θέμα με βάση έγγραφα που επεκαλείτο ο γονέας, δεν υπήρξε ανταπόκριση. Τελικά, με παρέμβαση του Συνηγόρου προς το Υπουργείο Εξωτερικών, η υπόθεση επανεξετάστηκε, διαπιστώθηκε ότι η αρχική κρίση της Πρεσβείας ήταν εσφαλμένη και ολοκληρώθηκε η εγγραφή του ανηλίκου.

Ορθογραφική απόκλιση ονομάτων

Μετά την επέκταση της μηχανογράφησης, πληθαίνουν οι περιπτώσεις δήμων που αρνούνται να εξετάσουν αιτήματα πολιτών με την αιτιολογία ότι δεν διαπιστώνεται ταυτοπροσωπία. Τη συνηθέστερη αιτία αμφισβήτησης αποτελούν ασήμαντες ορθογραφικές ή γραμματικές διαφορές χωρίς ευθύνη των πολιτών, που οφείλονται είτε στην υιοθέτηση της δημοτικής γλώσσας στα δημόσια έγγραφα, όπως πατρώνυμο «Οδυσσεάς» αντί «Οδυσσεύς» σε περίπτωση αίτησης για άδεια γάμου σε δήμο της Αττικής, είτε σε εθιμικά καθιερωμένους, ακόμη και από τις δημόσιες υπηρεσίες, τρόπους γραφής ονομάτων, όπως «Κων/νος» αντί «Κωνσταντίνος» σε περίπτωση αίτησης για μεταδημότευση σε δήμο της Στερεάς Ελλάδας. Όσο αυτονόητη και αν φαίνεται κατά τον κοινό νοητικό ταυτότητα των ονομάτων, οι δήμοι απαιτούν από τους πολίτες διόρθωση και εναρμόνιση των στοιχείων τους με προσκόμιση νέου δελτίου αστυνομικής ταυτότητας ή ακόμη και αλλαγή ονόματος με δικαστική απόφαση. Ο Συνήγορος διευκολύνει την επίλυση τέτοιων προβλημάτων, συνιστά όμως στο Υπουργείο Εσωτερικών να διευκρινίσει με εγκύκλιο ότι η ορθογραφική εναρμόνιση των εγγραφών μπορεί να διευθετείται εκ των υστέρων, οπωσδήποτε πάντως χωρίς επιβάρυνση των πολιτών και χωρίς καθυστέρηση προώθησης αιτημάτων που αφορούν την αστική τους κατάσταση.

Η εικόνα του παιδιού στο διαδίκτυο

Ο Συνήγορος δέχτηκε αναφορές από διαζευγμένους γονείς οι οποίοι διαμαρτύρονταν για την ανάρτηση φωτογραφιών, βίντεο και προσωπικών δεδομένων των ανήλικων παιδιών τους σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης εκ μέρους του/της πρώην συζύγου τους, χωρίς τη συναίνεση των ιδίων ως εχόντων την επιμέλεια. Ο Συνήγορος ενημέρωσε τους γονείς για την προβλεπόμενη διαδικασία αφαίρεσης αναρτήσεων που παραβιάζουν προσωπικά δεδομένα από λογαριασμό τρίτου. Επίσης, μετά από αναφορά εκπαιδευτικού για διαδικτυακή παρενόχληση μαθήτριας, ο Συνήγορος σύστησε τη συνεργασία σχολείου, μαθητών και γονέων για ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας όσον αφορά την ασφαλή χρήση του διαδικτύου και την προστασία της προσωπικότητας, των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής.

Προσαγωγή και σύλληψη αλλοδαπών

Τέσσερις ευρωπαίοι πολίτες συνελήφθησαν ύστερα από αστυνομικό έλεγχο στο Πεδίο του Άρεως χωρίς να τους παρασχεθεί ενημέρωση για την αιτία της σύλληψης, ενώ αναφέρουν και απαξιώτικη μεταχείριση κατά την παραμονή τους στο αστυνομικό τμήμα. Η ΕΛΑΣ διεξήγαγε Προκαταρκτική Διοικητική Εξέταση χωρίς να λάβει μαρτυρικές καταθέσεις από τους καταγγέλλοντες ή άλλα πρόσωπα πλην των εμπλεκόμενων αστυνομικών, ο δε Συνήγορος ζήτησε την επανάληψη ή συμπλήρωση της έρευνας ώστε να αναζητηθούν και να ληφθούν υπόψη όλα τα κρίσιμα αποδεικτικά στοιχεία. Η πρόταση του Συνηγόρου έγινε δεκτή, ωστόσο η διαδικασία παρέμενε μέχρι τέλους του έτους σε εκκρεμότητα λόγω καθώς ήταν πλέον δυσχερής ο εντοπισμός των ευρωπαίων πολιτών που έχουν επιστρέψει στις χώρες τους.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

[σελίδες 86-91]

Οι δυσλειτουργίες στον χώρο της σχολικής εκπαίδευσης ανάγονται κυρίως στην έλλειψη εκπαιδευτικών και την υπολειτουργία ολοήμερων τμημάτων. Οι αναφορές που έθεταν ζητήματα ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού ανέδειξαν την ανάγκη συνεργασίας επαγγελματιών ψυχικής υγείας με τις σχολικές μονάδες. Ο τομέας της Ειδικής Αγωγής χρήζει ενίσχυσης με προσωπικό, αλλά και συνεργασίας με διαγνωστικές και υποστηρικτικές δομές. Η χορήγηση οικονομικών ενισχύσεων που συνδέονται με την εκπαίδευση προσκρούει σε γραφειοκρατικές δυσκολίες, οι οποίες ακυρώνουν στην πράξη τον σκοπό της ενίσχυσης.

Προαγωγή αλλοδαπών μαθητών με ελλιπή δικαιολογητικά

Παιδιά αφρικανικής καταγωγής, τα οποία διέκοψαν τη φοίτησή τους στο ελληνικό σχολείο λόγω οικογενειακής μετακίνησης στη Νορβηγία, μετά την επιστροφή τους στην Ελλάδα άρχισαν να

παρακολουθούν το γυμνάσιο. Όταν όμως βρέθηκαν προ των προαγωγικών εξετάσεων διαπιστώθηκε ότι είχαν το καθεστώς παρατηρητή χωρίς να έχει ολοκληρωθεί η εγγραφή τους, λόγω τυπικού προβλήματος της βεβαίωσης του νορβηγικού σχολείου. Με παρέμβαση του Συνηγόρου τα παιδιά συμμετείχαν τελικά στις επαναληπτικές εξετάσεις του Σεπτεμβρίου και η εγγραφή τους ολοκληρώθηκε εκ των υστέρων. Η υπόθεση αναδεικνύει το πρόβλημα προαγωγής των παιδιών με ελλιπή δικαιολογητικά, για το οποίο ο Συνήγορος είχε ήδη από το 2013 απευθύνει πόρισμα στο Υπουργείο Παιδείας χωρίς ανταπόκριση.

Ένταξη μαθητών με αναπηρία στο γενικό σχολείο

Πολλές αναφορές θίγουν προβλήματα ένταξης και φοίτησης μαθητών με αναπηρία, ιδίως με Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές, στο γενικό σχολείο. Τα προβλήματα αυτά συχνά συνδέονται με διαφωνίες ή ρήξη της συνεργασίας της οικογένειας με το σχολείο ή τις αρμόδιες διαγνωστικές-υποστηρικτικές υπηρεσίες, ενώ συχνά συνοδεύονται και επιτείνονται από την καθυστέρηση ή απουσία της προβλεπόμενης ειδικής εκπαιδευτικής υποστήριξης. Ο Συνήγορος, στις περιπτώσεις αυτές, απευθύνεται τόσο προς τις αρμόδιες Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, εφόσον υφίστανται διαφωνίες, παρατυπίες ή άλλα προβλήματα διοικητικού χαρακτήρα, όσο και προς τους φορείς που είναι αρμόδιοι για την εκπαιδευτική ένταξη και την παιδαγωγική ή ψυχολογική υποστήριξη των ενδιαφερόμενων μαθητών. Μια από τις περιπτώσεις αυτές αφορούσε την απόρριψη αιτήματος για φοίτηση παιδιού στο νηπιαγωγείο, με την αιτιολογία ότι βάσει της ηλικίας του θα έπρεπε να φοιτήσει στην Α΄ Δημοτικού. Επικαλούμενος τις παιδαγωγικές ανάγκες του παιδιού, ο Συνήγορος επισήμανε ότι η κατ' εξαίρεση αρχική εγγραφή στο νηπιαγωγείο υπαγορεύεται από το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Η πρόταση του Συνηγόρου έγινε δεκτή.

Υποτροφία ΙΚΥ

Φοιτήτρια του ΑΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας αντιμετώπισε πρόβλημα στη χορήγηση υποτροφίας από το ΙΚΥ για τις επιδόσεις της κατά το ακαδημαϊκό έτος ολοκλήρωσης των σπουδών της, με την αιτιολογία ότι δεν είχε εξεταστεί σε προαιρετικό μάθημα του έτους αυτού. Είχε όμως ολοκληρώσει το σύνολο των υποχρεώσεων της στον απαιτούμενο αριθμό μαθημάτων και είχε εξεταστεί επιτυχώς σε όλα τα προαιρετικά μαθήματα από τα πρώτα εξάμηνα των σπουδών της. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων ήταν εσφαλμένη, κατά τρόπο που έθιγε τους κατά τεκμήριο επιμελότερους φοιτητές. Την άποψη αυτή υιοθέτησε ο νομικός σύμβουλος του ΑΤΕΙ και το ποσό της υποτροφίας καταβλήθηκε από το ΙΚΥ.

ΕΚΔΟΧΕΣ ΚΑΚΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

[σελίδες 92-96]

Ως κύριες εστίες κακοδιοίκησης αναδεικνύονται οι αποκεντρωμένες διοικήσεις και οι δήμοι, που υστερούν στην τήρηση των προβλεπόμενων διαδικασιών ελέγχου νομιμότητας και αδυνατούν να εφαρμόσουν τις ρυθμίσεις του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου. Διοικητικές πρακτικές που καταλήγουν σε ευθεία παραβίαση των αρχών της χρηστής διοίκησης, της αναλογικότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης διαπιστώνονται στη δράση αστυνομικών αρχών και ασφαλιστικών φορέων.

Επικύρωση αλλοδαπών πιστοποιητικών

Στρατεύσιμοι πολιτογραφηθέντες αδυνατούσαν να επιτύχουν αναγνώριση προηγούμενης ένοπλης θητίας επειδή οι ελληνικές στρατολογικές αρχές αρνούσαν να δεχτούν βεβαιώσεις των αλβανικών ομολόγων τους, καθώς στις προξενικές σφραγίδες επικύρωσης αναγραφόταν επιφύλαξη για την αλήθεια του κειμένου. Ο Συνήγορος πρότεινε να γίνονται δεκτές οι επικυρώσεις ως έχουν και να παραγγέλλεται διασταύρωση περιεχομένου εκ των υστέρων, όμως το Υπουργείο Εξωτερικών και το ΓΕΕΘΑ κατέληξαν σε μια μεταβατική λύση. Δύο χρόνια αργότερα το ΓΕΕΘΑ προσχωρεί στη γνώμη του Συνηγόρου και δέχεται ότι ο θεμιτός σκοπός της διασταύρωσης στοιχείων δεν καταργεί την ισχύ του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, η δε επίκληση αντικειμενικής αδυναμίας δεν εναρμονίζεται προς την αρχή της επίκαιρης άσκησης των αρμοδιοτήτων των διοικητικών οργάνων, ιδίως όταν η καθυστέρηση οφείλεται στη Διοίκηση και αποβαίνει σε βάρος των διοικουμένων. Εφεξής οι στρατολογικές αρχές θα προβαίνουν κανονικά στη χορήγηση των οικείων στρατολογικών ευεργετημάτων, ενώ η διαδικασία επαλήθευσης της γνησιότητας θα έπεται.

Αναδρομική υπαγωγή σε ασφάλιση ΟΑΕΕ

Ο ΟΑΕΕ υπήγαγε αναδρομικά στην ασφάλισή του μια ασφαλισμένη του ΙΚΑ, διότι επί 2 μήνες είχε λάβει μη επιδοτούμενη άδεια ασθένειας από την εργασία της. Ο Συνήγορος πρότεινε, με βάση την αρχή της

χρηστής διοίκησης, τον επανέλεγχο της υπόθεσης, την απαλλαγή της ενδιαφερόμενης από την υποχρεωτική ασφάλιση του ΟΑΕΕ και την υπαγωγή της σε αυτή μόνο για το δίμηνο της άδειας ασθένειας της. Η πρόταση του Συνηγόρου έγινε αποδεκτή με απόφαση της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής.

Ειδικές αρμοδιότητες του Συνηγόρου: ενδεικτικές υποθέσεις

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

[σελίδες 100-112]

Η έκθεση αποτυπώνει τη δράση του Συνηγόρου ως φορέα προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού, σύμφωνα με την αρμοδιότητά του κατά τον νόμο 3304/2005. Ενόψει της επικείμενης αναθεώρησης του νομοθετικού πλαισίου, παρέχεται η ευκαιρία συνολικής επανεκτίμησης της νομοθεσίας και ιδίως των προβλέψεων εκείνων που ανέδειξαν αδυναμίες κατά τη δεκαετή εφαρμογή τους.

Διακρίσεις λόγω εθνοφυλετικής καταγωγής στην εργασία

Στον Συνήγορο συχνά κατατίθενται αναφορές για διακρίσεις λόγω εθνικής ή φυλετικής καταγωγής στον ιδιωτικό τομέα, τις οποίες, με βάση το σημερινό νομικό καθεστώς, δεν μπορεί να διερευνήσει ο ίδιος, οπότε τις διαβιβάζει στον αρμόδιο για την εξέτασή τους φορέα και παρέχει τα στοιχεία που έχουν περιέλθει σε γνώση του. Ενδεικτική είναι η αναφορά πολίτη Νιγηρίας, κατόχου Δελτίου Αιτήσαντος Άσυλο, για αθέτηση δήλωσης πρόσληψης από ιδιωτική εταιρεία σε θέση για την οποία επισήμως είχε γίνει δεκτός και είχε προσκληθεί να αναλάβει υπηρεσία. Ο Συνήγορος, εκτιμώντας ότι η αναφορά είναι βάσιμη, τη διαβίβασε στο Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας το οποίο προχώρησε σε διερεύνηση και επιβολή προστίμου.

Αποκλεισμός ευρωπαϊού από πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης

Ευρωπαϊά απόφοιτος ΕΠΑΛ κατέθεσε αίτηση για συμμετοχή στο πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης, συγχρηματοδοτούμενο από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Της ζητήθηκε όμως η προσκόμιση πιστοποιητικού εντοπιότητας, το οποίο δεν μπορεί να χορηγηθεί σε πολίτες που δεν διαθέτουν την ελληνική ιθαγένεια και δεν είναι εγγεγραμμένοι σε δημοτολόγιο. Ο Συνήγορος πρότεινε στο Υπουργείο Παιδείας την εναλλακτική προσκόμιση πιστοποιητικού μόνιμου κατοίκου ειδικά για τους αλλοδαπούς σπουδαστές που πληρούν τους λοιπούς όρους της προκήρυξης, επισημαίνοντας ότι η απαίτηση προσκόμισης πιστοποιητικού εντοπιότητας ειδικά για τους συγκεκριμένους δικαιούχους συνιστά έμμεση διάκριση. Η πρόταση έγινε αποδεκτή και παρελήφθησαν πιστοποιητικά μόνιμων κατοίκων για τους αλλοδαπούς σπουδαστές. Ωστόσο στη συνέχεια κρίθηκε αναγκαία η τροποποίηση της σχετικής υπουργικής απόφασης και το ζήτημα παραμένει εκκρεμές μέχρι την έκδοσή της.

Πολεοδομικά πρόστιμα σε καταλύματα ρομά

Ο τρόπος υπολογισμού πολεοδομικών προστίμων για αυθαίρετες πρόχειρες κατασκευές που αποσκοπούν στην κάλυψη της ανάγκης στέγασης έχει απασχολήσει διαχρονικά τον Συνήγορο, καθώς η εφαρμογή ενός μέτρου με ενιαίο τρόπο σε περιπτώσεις ουσιαδώς διαφορετικές μπορεί να έχει δυσανάλογα επαχθείς επιπτώσεις και να συνιστά διάκριση. Ο Συνήγορος έχει επισημάνει την ανάγκη υπολογισμού των προστίμων σε αυθαίρετες κατασκευές που αποσκοπούν στην κάλυψη άμεσων στεγαστικών αναγκών με τη χρήση πρόχειρων και ευτελών υλικών, με βάση τους μειωμένους συντελεστές πρόχειρων υλικών κατασκευής. Στο πλαίσιο εξέτασης υπόθεσης για τον οικισμό Ρομά στους Σοφάδες Καρδίτσας, ο Συνήγορος επισήμανε ότι ο ενιαίος τρόπος υπολογισμού των προστίμων, είτε πρόκειται για πρόχειρα παραπήγματα με ευτελή υλικά είτε για μόνιμες συμβατικές κατασκευές, εγείρει ζητήματα νομιμότητας.

Επιμέλεια παιδιών στο σύμφωνο συμβίωσης

Ο Συνήγορος εξέφρασε την ικανοποίησή του για την επέκταση του συμφώνου συμβίωσης στα ομόφυλα ζευγάρια (νόμος 4356/2015) και έθεσε το ζήτημα των παιδιών που έχουν γεννηθεί ή υιοθετηθεί πριν ή μετά τη σύναξη συμφώνου συμβίωσης και αντιμετωπίζουν ποικίλα νομικά και πραγματικά προβλήματα από την έλλειψη έννομης σχέσης με τον συμβίο ή τη συμβία του νομικού ή φυσικού γονέα τους. Μέχρι την ευρύτερη αναδιάταξη του συστήματος του οικογενειακού δικαίου που θα επιτρέψει επαρκέστερη αντιμετώπιση του θέματος, ο Συνήγορος πρότεινε τη μερική κάλυψη του νομοθετικού κενού με ενδιάμεση ρύθμιση όχι στο πεδίο της υιοθεσίας, αλλά σ' εκείνο της επιμέλειας. Η πρόταση αυτή δεν έγινε δεκτή.

ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

[σελίδες 113-123]

Στον δημόσιο τομέα ενσωματώνεται μεν η ευρωπαϊκή νομοθεσία για την ίση μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και την εργασία, αλλά η συνήθως πρόχειρη και κατά λέξη ενσωμάτωση, χωρίς μελέτη και προσαρμογή στα εγχώρια δεδομένα, οδηγεί σε πλημμελή εφαρμογή. Από την άλλη πλευρά, οι απασχολούμενοι στον ιδιωτικό τομέα διστάζουν να διεκδικήσουν τα εργασιακά τους δικαιώματα ή παραιτούνται μερικώς από αυτά, υπό τον φόβο της πιθανής απώλειας της θέσης εργασίας τους είτε της απώλειας του συνόλου των δικαιωμάτων τους, λόγω της οικονομικής δυσπραγίας των εργοδοτών.

Πρόγραμμα επιδότησης διακοπών ΟΑΕΔ

Σε δημόσια πρόσκληση του ΟΑΕΔ για συμμετοχή σε πρόγραμμα επιδότησης διακοπών εργαζομένων, ανέργων και των οικογενειών αυτών με Επιταγή Κοινωνικού Τουρισμού διαπιστώθηκε δυσμενής διάκριση λόγω φύλου, καθώς από μεν τις διαζευγμένες μητέρες αρκούσε υπεύθυνη δήλωση, από δε τους πατέρες διαζευγμένους αιτούντες ζητείται δικαστική απόφαση ανάθεσης της επιμέλειας των τέκνων. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η συγκεκριμένη διάταξη ενδέχεται να θεωρηθεί πως εισάγει διάκριση λόγω φύλου και ζήτησε αντικειμενική δικαιολόγηση της ισχύουσας διαφοροποίησης. Η Διεύθυνση Ασφάλισης του ΟΑΕΔ ανταποκρίθηκε θετικά, δεσμευόμενη ότι ο συγκεκριμένος όρος της διαφοροποίησης των δικαιολογητικών θα αρθεί, αρχής γενομένης από το Πρόγραμμα του έτους 2015-2016.

Απώλεια θέσης ευθύνης μετά από άδεια μητρότητας

Προϊσταμένη τμήματος σε υπηρεσία δήμου, με την επιστροφή από άδεια λόγω μητρότητας, δεν επανήλθε στη θέση ευθύνης που κατείχε αλλά τοποθετήθηκε σε θέση απλής υπαλλήλου στο ίδιο τμήμα. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η εργαζόμενη που έχει λάβει άδεια μητρότητας δικαιούται, μετά το πέρας της άδειας αυτής, να επιστρέψει στη θέση εργασίας της ή σε ισοδύναμη θέση με όχι λιγότερο ευνοϊκούς επαγγελματικούς όρους και συνθήκες. Τελικά η αναφερόμενη επανατοποθετήθηκε στην πρότερη θέση ευθύνης της.

Ωράριο αεροσυνοδού

Εργαζόμενη σε αεροπορική εταιρεία διαμαρτυρήθηκε στο ΣΕΠΕ επειδή δεν της χορηγούνταν το μειωμένο ωράριο φροντίδας παιδιού. Απαντώντας σε έγγραφο του Συνηγόρου, η εταιρεία υποστήριξε ότι, ειδικά για το ιπτάμενο προσωπικό, το ωράριο και οι όροι εργασίας ρυθμίζονται με διάταξη του ευρωπαϊκού δικαίου κατά τρόπο διαφορετικό από το ελληνικό. Ο Συνήγορος επισήμανε ότι το μειωμένο ωράριο φροντίδας παιδιού ισχύει για όλους τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα και δεν δικαιολογείται καμία επί τα χείρω απόκλιση. Τελικά υιοθετήθηκε η συμβιβαστική πρόταση να χορηγηθεί στην εργαζόμενη μία επιπλέον ημέρα άδειας ανά εβδομάδα, ως τμηματική χορήγηση της άδειας απουσίας με αποδοχές αντί του μειωμένου ωραρίου και μέχρι εξαντλήσεως των ωρών μειωμένης απασχόλησης που δικαιούται.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

[σελίδες 124-131]

Η έκθεση αποτυπώνει τη δράση του Συνηγόρου για τον εξωτερικό έλεγχο αναγκαστικών επιστροφών, σύμφωνα με την ειδική αρμοδιότητά του κατά τον νόμο 3907/2011. Το 2015 οι επιχειρήσεις αναγκαστικής απομάκρυνσης αλλοδαπών συνεχίζουν να προσκρούουν σε αδυναμίες πολιτικές, όπως ο βαθμός συνεργασίας κάποιων προξενικών αρχών για την ταυτοποίηση των προς επιστροφή αλλοδαπών αλλά και διοικητικές, όπως η μη ολοκλήρωση διαγωνισμού ναύλωσης για αεροπορικές επιστροφές.

Διοικητικά προβλήματα

Κύριο πρόβλημα αποτελεί η έλλειψη σταθερής χρηματοδότησης των προαναχωρησιακών κέντρων αλλά και των επιστροφών, δεδομένων των κανονιστικών αλλαγών ως προς τον διαχειριστικό φορέα των ποσών που μπορεί να διατεθούν από το ενιαίο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ασύλου-Μετανάστευσης. Στη χρηματοδότηση αυτή εντάσσεται και ο εξωτερικός έλεγχος των επιστροφών, που επομένως προσκρούει στην αδυναμία της Πολιτείας να χρηματοδοτήσει τη συγκεκριμένη δράση του Συνηγόρου για ολόκληρο το δεύτερο εξάμηνο του 2015. Ωστόσο, ο Συνήγορος συνέχισε με ίδια μέσα τους δειγματοληπτικούς ελέγχους τόσο σε χώρους κράτησης αλλοδαπών προς επιστροφή όσο και σε επιχειρήσεις χερσαίας αναγκαστικής απομάκρυνσης.

Επισκέψεις σε προαναχωρησιακά κέντρα - προβλήματα διαδικασίας επιστροφών

Παρά τη μείωση του διαστήματος κράτησης των αλλοδαπών στα προαναχωρησιακά κέντρα στο εξάμηνο και τη ριζική μείωση του συνολικού αριθμού των κρατουμένων, ο Συνήγορος διαπίστωσε ελλιπή μέριμνα της ΕΛΑΣ όχι μόνο να αναζητήσει εναλλακτικά μέτρα κράτησης αλλά και να κινήσει εξατομικευμένη διαδικασία επιστροφής για κάθε αλλοδαπό που κρατείται εν όψει επιστροφής με τη δέουσα επιμέλεια που απαιτεί η Οδηγία Επιστροφών, προκειμένου η κράτηση να μην καθίσταται αυτοματοποιημένος κανόνας. Λόγω των λειτουργικών ελλείψεων των προαναχωρησιακών κέντρων, παραμένει επίσης το πρόβλημα της κράτησης σε αστυνομικά κρατητήρια.

Εξωτερικός έλεγχος επιχειρήσεων απομάκρυνσης

Με δεδομένη τη συντριπτική πλειονότητα χερσαίων επιχειρήσεων απομάκρυνσης προς την Αλβανία, ο Συνήγορος προγραμματίσει δειγματοληπτικούς ελέγχους σε επιχειρήσεις χερσαίας απομάκρυνσης που παρουσιάζουν στοιχεία μαζικότητας. Στελέχη του Συνηγόρου συμμετείχαν ως παρατηρητές σε τρεις επιχειρήσεις χερσαίας επιστροφής πολιτών Αλβανίας. Οι βασικές διαπιστώσεις τους αφορούν τόσο την ακαταλληλότητα των χώρων στους οποίους κρατούνται οι υπό επιστροφή αλλοδαποί, όσο και αυτές καθαυτές τις συνθήκες μεταγωγής. Επίσης ο Συνήγορος συμμετείχε για πρώτη φορά ως φορέας άσκησης εξωτερικού ελέγχου σε αεροπορική κοινή επιχείρηση επιστροφής πολιτών Πακιστάν, η οποία οργανώθηκε από τις ελληνικές αρχές με τον συντονισμό της Frontex, και διατύπωσε προτάσεις για την προστασία της αξιοπρέπειας των υπό επιστροφή αλλοδαπών και την έγκαιρη συνεννόηση με τις αρχές της χώρας τους.

ΠΡΟΛΗΨΗ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

[σελίδες 132-140]

Η έκθεση αποτυπώνει τη δράση του Συνηγόρου ως Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης Βασανιστηρίων, σύμφωνα με την ειδική αρμοδιότητά του κατά τον νόμο 4228/2014. Το 2015 οι εργασίες ακολούθησαν τρεις βασικούς άξονες: αναζήτηση καλών πρακτικών και συνεργασιών, μεθοδολογία συλλογής στοιχείων και επεξεργασία προτάσεων, διαμόρφωση κριτηρίων επιλογής για διενέργεια επισκέψεων.

Αγροτικές φυλακές

Εντός του 2015, ο Συνήγορος ολοκλήρωσε έναν κύκλο επισκέψεων στις Αγροτικές Φυλακές Κράτησης Ενηλίκων, πραγματοποιώντας επισκέψεις στις Φυλακές Αγιάς και Τίρυνθας. Λόγω προβλημάτων στον τρόπο λειτουργίας, στη στελέχωση και στις υλικοτεχνικές υποδομές, οι φυλακές απομακρύνονται από ένα εναλλακτικό μοντέλο έκτισης της ποινής προσανατολισμένο σε ανθρωπιστικά κριτήρια επανένταξης και κινδυνεύουν να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για πρακτικούς λόγους αποσυμφόρησης των υπόλοιπων φυλακών, μέσω της διοχέτευσης των κρατουμένων στα αγροτικά καταστήματα. Επισημαίνεται ότι πρέπει να ανασχεθεί η αποδυνάμωση των Αγροτικών Φυλακών με την παραχώρηση μέρους εκτάσεών τους για άλλους σκοπούς και να υπάρξει στρατηγικός σχεδιασμός, εκσυγχρονισμός της υποδομής τους και άμεση σύνταξη κανονισμού λειτουργίας τους. Επιπρόσθετα, προκύπτει ανάγκη για τήρηση των προϋποθέσεων μεταγωγής στις Αγροτικές Φυλακές με όρους διαφάνειας, ενημέρωση του συνόλου των κρατουμένων για τις εκ του νόμου προϋποθέσεις μεταγωγής, αναζήτηση συνεργασιών με σκοπό την υγιή ανάπτυξη και απόδοση των εκτάσεων των Αγροτικών Φυλακών αλλά και όλων των δυνατοτήτων παραγωγής, μέσω της ουσιαστικής συμβολής αλλά και κατάρτισης των κρατουμένων.

Κράτηση ανηλίκων

Με αφορμή τις διαπιστώσεις από επίσκεψή του στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Κορίνθου, ο Συνήγορος επανέλαβε τις πάγιες προτάσεις του για περιορισμό της κράτησης των ανηλίκων, με συνδυασμό νομοθετικών ενεργειών για την ηπιότερη ποινική μεταχείρισή τους και δημιουργίας δομών με προνοιακό-παιδαγωγικό χαρακτήρα και δυνατότητα διαφοροποιημένης μεταχείρισης. Για τους τοξικοεξαρτημένους ανηλίκους, διατυπώθηκε η άποψη ότι πρέπει να προβλεφθεί τοποθέτησή τους σε θεραπευτικά καταστήματα. Ακολούθησε ο νόμος 4322/2015, ο οποίος προχώρησε σε σαφή μείωση των περιπτώσεων στέρησης της ελευθερίας των ανηλίκων με ειδική μνεία των προτάσεων του Συνηγόρου στην αιτιολογική έκθεση, ενώ παράλληλα συστάθηκε νομοπαρασκευαστική επιτροπή για τις Μονάδες Μέριμνας Νέων.

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

[σελίδες 141-146]

Κατά τη διάρκεια του 2015 ο Συνήγορος, με την ειδική αρμοδιότητά του για τα δικαιώματα του παιδιού, έλαβε σημαντικό αριθμό πρωτοβουλιών για να βρεθεί κοντά στα παιδιά και τα θέματα που τα απασχολούν, αλλά και να συνδράμει στη διατύπωση θεσμικών προτάσεων και στην ενίσχυση δράσεων που καλλιεργούν στα παιδιά και στους εφήβους τη συνείδηση ενεργού πολίτη και τους προσφέρουν δυνατότητες έκφρασης, δημιουργίας, επικοινωνίας, πολιτιστικής και κοινωνικής συμμετοχής. Στο πλαίσιο αυτό, πραγματοποίησε δεκάδες συναντήσεις-συζητήσεις με μαθητές και μαθήτριες σε όλη την επικράτεια, επισκέφθηκε σχολεία όλων των βαθμίδων αλλά και χώρους φιλοξενίας, περίθαλψης και κράτησης παιδιών, υποδέχτηκε ομάδες μαθητών στα γραφεία του, επικοινωνήσε με σχολικές τάξεις μέσω skype και συμμετείχε σε συναντήσεις διαβούλευσης με μαθητές, σε συναντήσεις εργασίας με εκπροσώπους φορέων εκπαίδευσης, πρόνοιας, δικαιοσύνης, τοπικής αυτοδιοίκησης, διεθνών οργανώσεων και ΜΚΟ, καθώς και σε σεμινάρια. Επίσης, μεταξύ άλλων, συνεργάστηκε με ομάδα εφήβων για τη δημιουργία του βίντεο «Τα παιδιά μιλάνε για τη βία!» στο πλαίσιο δράσης του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εφήβων Συμβούλων των Συνηγόρων του Παιδιού και συγκρότησε ομάδα εφήβων από απομακρυσμένες περιοχές η οποία συνεργάστηκε με μαθητική θεατρική ομάδα της Αθήνας στη διαμόρφωση πρωτότυπης παράστασης για τα βιώματα και δικαιώματα των εφήβων.

Δημοκρατικό σχολείο

Επιστέγασμα εμπειρίας του Συνηγόρου αποτελούν οι προτάσεις του προς το Υπουργείο Παιδείας για τη δημοκρατική διοίκηση των σχολείων, τους σχολικούς κανονισμούς, την επικοινωνία μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών, τις μαθητικές κοινότητες, την εκπαίδευση στα δικαιώματα, τις σχολικές δραστηριότητες, τη σχολική πειθαρχία, τη λειτουργία της ευέλικτης ζώνης, την προστασία από οικογενειακή βία και παραμέληση, τη δικτύωση των σχολείων με τις τοπικές υπηρεσίες ψυχικής υγείας και κοινωνικής πρόνοιας και γενικότερα την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας και των διακρίσεων στον χώρο του σχολείου. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσονται οι ημέρες διαβούλευσης με μαθητές και μαθήτριες γυμνασίων και λυκείων που διοργάνωσε ο Συνήγορος σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες στη Θεσσαλονίκη και την Αθήνα, όπου οι μαθητές αντάλλαξαν εμπειρίες και απόψεις για τον σεβασμό των δικαιωμάτων τους, τη συμμετοχή τους στη σχολική ζωή και την ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων, ενώ ανέλαβαν να προωθήσουν στα σχολεία τους κείμενο «Βασικών αρχών δημοκρατικής λειτουργίας του σχολείου». Πέραν της διαμεσολάβησής του σε εξατομικευμένες περιπτώσεις εκφοβισμού, ο Συνήγορος με δημόσιες παρεμβάσεις του επισήμανε την ανάγκη να επαναπροσδιορισθεί ο δημόσιος λόγος σχετικά με τον σχολικό εκφοβισμό και να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στον δημοκρατικό και κοινοτικό χαρακτήρα του σχολείου, το οποίο μέσα από συμμετοχή και διάλογο μπορεί να καλλιεργήσει συλλογικές άμυνες απέναντι στη σχολική βία αλλά και την ανασφάλεια που προκαλούνται από τη διόγκωση και διαστρέβλωση του φαινομένου από τα ΜΜΕ, καθώς οι υπερβολικές δημόσιες αναφορές ωθούν τους γονείς να προσφεύγουν σε ποινικούς ή άλλους ελεγκτικούς μηχανισμούς ενώ το φαινόμενο αυτό απαιτεί ειδική παιδαγωγική αντιμετώπιση.

Η εικόνα των παιδιών κατά τις προεκλογικές εκστρατείες

Έχοντας ασχοληθεί εκτενώς με την παρουσία των παιδιών στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και την προστασία της προσωπικότητας, της τιμής και της υπόληψής τους από αυθαίρετες ή παράνομες επεμβάσεις στην ιδιωτική τους ζωή, και με αφορμή τις προεκλογικές περιόδους Ιανουαρίου και Σεπτεμβρίου 2015, ο Συνήγορος πρότεινε στα πολιτικά κόμματα και το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης να επιδιωχθεί διακομματική συμφωνία για αποφυγή της φωτογράφισης και μαγνητοσκόπησης πολιτευομένων με παιδιά, καθώς και της εμφάνισης παιδιών σε πολιτικά μηνύματα, διαφημίσεις, αφίσες, ομιλίες και εκδηλώσεις.

Παιδιά που μετακινούνται, παιδιά πρόσφυγες

Πέραν των παρεμβάσεων σε εξατομικευμένες περιπτώσεις συνοδευόμενων ή ασυνόδευτων παιδιών, ο Συνήγορος πραγματοποίησε σειρά επισκέψεων και αυτοψιών σε χώρους φιλοξενίας προσφύγων και σε χώρους κράτησης με στόχο τη διερεύνηση της παρουσίας ανηλίκων αλλά και των συνθηκών διαβίωσής τους, και ζήτησε τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων ώστε να αποτρέπεται η ταλαιπωρία τους και να διασφαλίζεται η σωματική και ψυχική τους ακεραιότητα. Ο Συνήγορος διαμεσολάβησε και προς το Υπουργείο Υγείας προκειμένου να εξασφαλιστεί επαρκής ιατροφαρμακευτική κάλυψη στους χώρους φιλοξενίας και καλύτερη συνεργασία των νοσηλευτικών ιδρυμάτων. Η προστασία και ο σεβασμός των δικαιωμάτων των παιδιών που μετακινούνται σε αναζήτηση ασφαλούς προορισμού απασχόλησε και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνηγόρων του Παιδιού, στο οποίο συμμετέχει ενεργά ο Συνήγορος.